

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VEDEEN

Egy évre 48 kor.
Fél évre 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy héra 4 kor.

Nyitási költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Jamál és csanádi egyesült
vességek postafiókjában.
TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

Közvet főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, október 6.

A vajudó béke.

A gránát záporral előtört csatamezőkön átszállott egy fehér galamb. Lehet órák kérdése csak, hogy a hol fülsiketítő harci zaj kísérete mellett őrzőgő táncot járt a halál, békés csend fog honolni és több mint négy év után, — mily szörnyűsége nagy idő — a harcmezőn nem gyilkolják több egymást az emberek. A mit milliók már évek óta várnak, mint megváltóját a sok szenvedésnek, a miről csak mint rég mult időkről beszéltünk: a béke áldása remélhetőleg visszatér. A gyászbaborító vérözön, a testet, lelket sorvasztó nyomorúság, a mikor emberpusztító munkájának tetőfokára ért, eltűnik, hogy helyet adjon a haladás munkáján dolgozó emberiség békés fejlődésének. Nem diadalmas hadvezérek csatanyerése, nem is a harcban álló uralkodók együttes kívánsága, hanem a szenvedő népek akaratának meghódoló kormányok munkája teremti meg a világbékét. És himni lehet: ez a világbéke, az örök béke lesz.

A mikor a központi hatalmak kormányai elfogadják Wilson ismeretes pontjait a békekötés alapjául s azonnali fegyverszünetet indítványoznak, akkor ezzel a lépésükkel nem csak a béke lehetőségét nyitották meg, de hozzájárultak egy egészen új világrend megalkotásához is. Ha végig latoljuk Wilson béke pontjait, megállapíthatjuk, hogy nemzetek szerint győzője nem lesz a háborúnak s nem lesz legyőzöttje sem. Ha a pontozatok igazságosan vitetnek keresztül, a legnagyobb veszteséget a nagyhatalmak szenvedik mindkét oldalon s nyereséget a kis nemzeteken kívül csak az egész emberiség könyvelhet el a népszabadság megnövekedésében s a világbéke kivívásában.

Ki tagadhatná azt, hogy a háboru ilyen eredménye valóban méltó befejezése ennek az egész korszakot alkotó, négy éves embergyilkolásnak. Ha elfogultan bíraltuk is az Amerikából jött békefeltételeket a háboru lobogásában, most a nagy leszámolás előtt ne vonjuk meg tőle az igazságos kritika elismerését. Ezek a feltételek az általános emberi szempontokból jogosultak s a jövő idők békeje érdekében szükségszerűek. Más kérdés azonban az, hogy a békepontokon felépülő új világ meg fog-e felelni mindennemben a hozzáfűzött várakozásnak?

A küzdő és előretörő emberiség fejlődésében új korlátokat fog felállítani a világbéke. A nacionalizmus határok közé szorul, nemcsak világhatalmi törekvések nem fogják izgadni többé az államéletet, de még a határok kitolásának, avagy megváltoztatásának lehetősége is kizáratik ebben az új rendben. Az állami élet évezredes törekvésének ajtaját zárja be tehát a világbéke, a mikor a megnagyobbodó országok és növekvő hatalmak álmait veszi el az emberiségtől. De az ember csak ember marad s így előre látható, hogy a küzdelem ezután a

szellemi és gazdasági térre terelődik át. A szellemi fölény, a vagyon ereje fog a nemzetek között vetélkedés tárgya lenni. Hogy ebben a versenyben a közeli időkben minő eltolódások lesznek, azt ma még előre látni nem lehet, de meg lehet már ma állapítani, hogy azok a nemzetek, a kik az új alakulat folytán most kezdenek önálló, vagy megnagyobbodó államéletet, a már beszervezett többi önálló nemzetekkel szemben nagy hátrányban lesznek. Kérdés ilyen körülmények között, hogy a kiválások következtében az új államalakulatot nyert nemzetek, avagy a nemzetiségi terhektől megszabadult államok fognak-e nyerni többet az új alakulatban? Mert a nemzetiségek beolvasztása legtöbbször utópisztikus álmok voltak, a melyből talán nem is olyan káros az ébredés.

Mielőtt azonban az új világ megkezdene az új nyomokon a haladás munkáját, át kell esnünk a béke feltételeiben rejlő nagy operáción. Könnyebb volt a feltételeket felállítani, mint azokat keresztül vinni s ha majd a nagy béke tanácskozások kezdődnek, lehet hogy Wilson többször kerül szembe fegyvertársaival, mint ellenségeivel. De ha túl lesznek is Európa új beosztásán, a nyugalom még akkor is messze van. A határokat máról-holnapra elméletben és papíronon meglehet változtatni, de sok idő telik el, amíg az ennek nyomán keletkezett zavarok megszűnnek s az egyensúly helyre áll. Valóságos népvándorlás fog megindulni az új államokból s az új államok felé. Nagyon kevesen fognak megbarátkozni, hogy máról-holnapra egy új állam keretében éljenek, olyan új államban, melynek uralkodó népe azelőtt az ő államában mint nemzetiség szerepelt. Viszont azok a nemzetiségek, kiknek lakóhelye kívül marad az újonnan alakult állam határain, minden igyekezettel arra fognak törekedni, hogy saját nemzetük határain belül keressenek új leteleplési helyet annál is inkább, mert az új

határokon belül az új világban nemzetiségi törekvéseket túrni nem fognak, — már Európa békeje érdekében sem.

A demokratizálás is békeprogramm és annak keresztülvittele a mult idők kasztrendszerének megdőlésében fog felfordulást okozni, ha az állami élet nagyobb szociális tartalommal telik meg. Ezen nincs mit sajnálkoznunk. Kiválasztott tízezrek vesztenek, de milliók nyernek a cserében. Eldöntetlen azonban ma még a kérdés, hogy az internacionalizmus-e változások után erősödni fog-e, avagy gyengülni? A békepontok eltüntetik a nagy igazság talanságokat, meghozzák a lefegyverzést és a világbékét. Az internacionalizmus évekkel ezelőtt elérhetetlennek látszó törekvéseit segíti tehát diadalra és a demokratizálásban is lerakja alapjait egy új állami életnek. Ez új keretekben a szocializmus legfőbb kívánságaiban kiépülést nyervén, kérdés, hogy az új államéletek kereteiben nem fog-e a nacionalizmus annál erőteljesebben életre kelni?

Ime ezek azok, a miket figyelembe kell vennünk a készülő béke megítélésénél. Legyünk tisztában, hogy az elkövetkezendő béke nagy munkájában a béke aktaszerű megkötése csak olyan szerepet fog játszani, mint a minő szerepe a hadüzeneteknek volt a háboruban. Még csak a békepontok megállapítása után kezdődhet a béke létesítésének nagy munkája. Küzdelmes, nehéz évek várnak egész Európára. Eladósodott, koldus nemzetek kezdik meg az új világ kiépítését. De ebben a munkában a végleg megbékélt nemzetek nyugalma fogja segíteni. Bármiként alakuljon azonban a jövő, nekünk magyaroknak az elkövetkezendő időktől nem kell félnünk. Reményünk van reá, hogy évszázados álmunk fog valóra válni, megérjük talán mi is a gazdag, boldog és senkitől sem függő Magyarországnak feltámasztását.

Ujaradi.

Magyarország területi épségének meg kell maradnia.

(Fegyverszünetet kértünk Wilsontól. — A központi hatalmak békeajánlata.)

Bécsből jelentik: Egy beavatott semleges államférfiu, aki az entente körök előtt is nagy tekintélynek örvend, egy újságírónak arra a kérdésére, hogy mit várhat a Wilson pontozatai alapján kötött békétől Ausztria-Magyarország, a következő választ kapta:

— Ami specialiter Ausztria-Magyarország helyzetét illeti, a Wilson pontozatai alapján köntendő béke esetén a magam részéről úgy vélem, hogy a béke valószínűleg hozzá fogja segíteni Olaszországot ahhoz a területi megnövekedéshez, amelyet vár nélkül is megszerezhetett volna, továbbá úgy vélem, hogy Lengyelországnak Galícia területével való kiegészítése szintén elkerülhetetlen, míg Magyarország területi épsége valószínűleg megmaradhat, ha módot találnak a nemzetiségek politikai és kulturális autonómiájának biztosítására tekintettel arra, hogy a békekötés

ne mszakíthatja szét a megrögzött ősi történelmi alakulatot.

Diplomáciai körökben túlzottan tartják azt az optimizmust, amelyvel a szövetségesek békeképéseit feltétlenül biztosítottak tartják. Az entente túlzott követeléseinek esetében a szövetségeseknek meg van a katonai és erkölcsi erejük a háboru folytatásához. Végre is világos, hogy a központi hatalmak, melyeknek hadseregei csaknem kivétel nélkül ellenséges területen védekeznek, semmiesetre sem tekinthetők leverteknek.

Hágából jelentik: Lansdowne lord szokatlan lépést tett. Felajánlotta a kormánynak és a királynak tanácsait a háboru tisztességes befejezése érdekében. Lloyd George hajlandónak nyilatkozott arra, hogy a lorddal a legközelebbi napokban az ügyben tanácskozzék.

Berlinből jelentik: A Täglicher Rundschau

szert a központi hatalmak békeajánlata a következő pontokat is tartalmazza: Belgium helyreállítása kártalanítással. Elzász-Lotharingia autonómiaja, a határállamokban való népszavazás. Belépés a népszövetségbe. Ebbeli indítványunkat a parlamentből összeállított kormány a Reichstag helyeslésével, tehát az egész nép nevében tettük. Eddig semmi jele, hogy az entente hajlandó békeajánlatunkat elfogadni. Sokak szerint az entente még mindig teljes győzelmet akar.

Budapestről jelentik: A Magyar Távirati Iroda jelenti: Ausztria-Magyarország, Németország, Törökország elhatározta, hogy általános fegyverszünet megkötése és béketárgyalás megkezdése céljából egyidejűleg az Egyesült Államokban érdekeik képviselésével megbízott kormányok útján az Egyesült-Államok elnökéhez fordulnak. Ezen elhatározás végrehajtásaképpen a külügyminiszter tegnap táviratilag megbízta a stockholmi osztrák-magyar kövvet, kérje fel a svéd királyi kormányt, e hónap 4-én a következő táviratot juttassa el Wilson elnök urhoz:

— Az osztrák-magyar monarchia, mely a háborút mindig csak mint önvédelmi harcot folytatta és ismételtén kifejezte készségét arra, hogy a vérontásnak véget vessen és igazságos és becsületes békéhez jusson, ezennel az az indítvánnyal fordult az amerikai Egyesült Államok elnökéhez, hogy

vele és szövetségeseivel azonnali fegyverszünetet kössön a szárazföldön, a tengeren és a levegőben és közvetlenül elthez csatlakozva, békekötésre vonatkozó tárgyalásokba becsatlakozzék,

amelyekre nézve Wilson elnök urnak 1918. január 8-án a kongresszushoz intézett üzenetének tizenhárom pontja és a Wilson elnök ur 1918. február 12-iki beszédében foglalt négy pontjának szolgálnának alapul, figyelembe véve Wilson elnök urnak 1918. február 27-iki fejtegetéseit is.

Bécsből jelentik: Bécsben határozottan tudni vélik, hogy a központi hatalmak ebben a jegyzékben nagyjában Wilson tizenhárom pontja alapján állanak. Az új német kancellár ma délután a birodalmi gyűlésben hivatalosan is közölni fogja békelépésünket a békekérdésre vonatkozó általános nyilatkozatai keretében. Az új német kormány a birodalmi gyűlés több sége által kidolgozott program alapján áll, amely Elzász-Lotharingiára nézve az önálló szövetségi állam formáját gondolja megfelelő kivétel után, továbbá a keleti béke revízióját sem ellenzi.

Bécsi politikai körökben bíznak benne, hogy a központi hatalmak békeakciója ezuttal sikereres lesz. Hangsúlyozzák, hogy ezt a lépést nemcsak Németországgal egyetértésben, hanem Magyarország összes politikai vezérfőnökével és az osztrák politikai köröknek helyeslésével teszik meg kormányaink. Nincs kizárva, hogy a központi hatalmak eme döntő békeakciója már a legközelebbi hetekben eredményre fog vezetni.

A magyar és osztrák kormány erre vonatkozó tárgyalásaiba bele fogják vonni az összes pártvezéreket és pedig nem csupán a parlamentben képviselt pártok vezéreit, hanem

tárgyalni fog a kívülállókkal is, ami különösen a magyar szociáldemokrata pártira vonatkozik.

Annak proklamálása, hogy Németország csatlakozik a békeakcióhoz, olyan formában fog történni, amely lehetővé teszi az entente-nak a tárgyalásokat. A békelépés sikerét elő

fogja mozditani az is, hogy Németországban ugy a belső, mint a külső politikában gyökeres változás állott be a demokratizálás irányában. Lényegesen javít a helyzeten az, hogy a külügyi politika ügyeit nem Hintze vezeti, akit általában az alldeutschok közül valónak tartanak hanem a pacifista felfogásáról ismert Solf.

Miért fordultunk Wilsonhoz?

Öletékes helyről a következő közleményt kaptuk: A szövetségesek békelépéséből elsősorban is ki kell emelni, hogy Ausztria-Magyarország, Németország és Törökország lépését nem lehet úgy felfogni, hogy hirtelen határozta el a katonai események hatása alatt. Békés politikánk kiinduló pontja tudvalevően Burián gróf külügyminiszternek 1916. decemberében kiadott jegyzéke. Ennek a lépésnek még nagyon merész jellege volt. A feltételek nem voltak benne, csupán nagy vonásokkal rajzolt meg mindent a külügyminiszter. A fejlődés további folyamán elkövetkezett a feltételek kialakulása. Általános, igazságos békéről, kártalanításról és annexió nélküli békéről kezdtek beszélni. Utóbb felvetődött egy nemzetközi döntő bíróság gondolata, majd a fegyverkezés korlátozásáról kezdtek beszélni. Majd szükséges feltételeknek nyilvánították a tengerek szabadságának a proklamálását, végül azt az alapelvet hirdették ki, hogy a háboru utáni gazdasági háborút és gazdasági erőszakoskodásokat meg kell akadályozni. Ezekből az irányelvekből alakult ki a mostani békeprogram. A pontozatokat végül a német birodalmi gyűlés is elfogadta úgy, hogy a szövetségesek felfogásának egyező volta kifejezésre is jutott. Ezután következett a pápa békejegyzéke, amelynek javaslatait és alapgondolatait elfogadható alapnak tartottuk. Wilson elnök 1918. január 8-án kiadott 14 pontból álló jegyzékében proklamált olyan alapelvet, amelyek lényegileg megegyeznek a központi hatalmak programjával. Következett ezután a Burián gróf külügyminiszter utolsó javaslata a hadviselő felekhez előzetes megbeszélés dolgában. A javaslatot elutasították, de Wilson nem avval a szándékkal, hogy megakadályozza a békéről való eszmecserét, hiszen szeptember 27-iki beszédében ismét foglalkozott vele és objektív módon mutatott rá az igazságos béke szükséges voltára, mely nem lehet egyoldalú, hanem mindkét féllel szemben igazságosnak kell lennie, amivel minden irányban felállította a legnagyobb igazságosság elvét. Az egyenlő igazságosság alapelvének kihirdetése pillanatában nyilvánvaló lett, hogy a békekezdeményezés ilyen módon lehetővé válik, figyelembe véve még azt a körülményt is, hogy Németország belső politikai reformjával is el lehet takarítani az utóból bizonyos akadályokat, egész világos, hogy a központi hatalmaknak a béke kérdésével való egységes elhatározása létre jöhetett. Ez a lépés tehát nem a pillanatnyi események hatása alatt határozottatott el, hanem természetes fejlődés folyamán jött létre. Ilyen körülmények között érthetjük, hogy e lépésük kötelezettségre és a tárgyalások megejthetésére fog vezetni.

Amidőn ezt a reményünket kifejezzük, még nem tudjuk, hogyan fogja fel lépésünket az entente és Wilson. Politikailag igazolja ezt a lépést már az is, hogy Wilson képviseli az egyetlen hatalmat, mely politikailag nincsen hozzákötve az ententehez. Forma tekintetében megállapítható, hogy lépésünket nem lehet közvetítő lépésnek tekinteni. Ez azért is lehetetlen lenne, mivel közvetítő csak semleges állam lehetne. Mi azért fordultunk Wilsonhoz, mivel az általa felállított pontozatok aopt, melylyel tárgyalhatunk. Lépésünk ből teljes világossággal bizonyosodik be, hogy nem követünk imperiálista politikát. Ha nem fo-

Berlinből jelentik: A *Matin* nem fogadja el Buriánnak azt a gondolatát, hogy a tárgyalások egy semleges államban vezetessenek és azt írja, hogy *Versailles* volt az a hely, ahol a német császárságot megalapították és ennek kell lennie annak a helynek is, ahol a mostani béketárgyalásoknak le kell folyniok.

gagnak el javaslatunkat, ellenségeink a teljes felelősséget magukra vállalják. A jegyzék átadása külön-külön történt, mivel a szövetségeseket más-más állam képviseli Amerikában. Bennünket Svédország, Németországot pedig Svájc. A jegyzék átadása a stockholmi, illetőleg berni amerikai követnek már meg is történt.

Perszonális unió.

(Mogaztató közös ügyek az elszakadás esetén.)

A magyar politikai élet előterében most a függetlenségi és 48-as párt sarkalatos program-pontja: a perszonális unió áll. A magyar közönség előtt nem idegen ez a fogalom, amely már szinte belement a köztudatba. De azért még sem lesz érdektelen, ha bővebben ismertetjük, hogy voltaképpen mit értünk perszonális unió alatt.

Két állam között akkor áll fenn perszonális unió, ha a két állam uralkodója egyazon személy, mint ahogy néhány évvel ezelőtt Svédország és Norvégia között volt az eset. A perszonális unióban levő két állam között az uralkodó személyének közösségén kívül egyéb közösség nincsen. Mindkét állam teljesen független a másiktól. Ugy kül-, mint belpolitikai relációiban mindkét állam szabadon cselekedhetik. A teljes önállóság és függetlenség oly szilárd, hogy megtörtént az is, hogy a két állam közül az egyik háborút viselt, míg a másik békében élt. A két államnak egymáshoz való viszonya ugy alakul, mint egy másik önálló állam viszonya egy harmadikhoz. Az természetes, hogy a perszonális unióban élő államok a közös uralkodóra való tekintettel egymással nem viselhetnek háborút. A tiszta perszonális unió tehát az, amikor két állam trónján ugyanaz az uralkodó ül, de a két állam minden külső és belső politikai kérdésben önállóan jár el. Ezt a perszonális uniót követelték évtizedeken át a függetlenségi és 48-as párt s ez a perszonális unió legegyszerűbb ideálként több magyar politikus előtt.

A perszonális unió természetesen halomba döntené Deák Ferenc nagy művét, a 67-es kiegyezés alapját, Magyarország és Ausztria reális unióját, amely a monarchia erejét és nagyhatalmi állását megalapozta s amelyet 67. óta a többségi pártok mélyítették és megerősítettek. A reális unióban, amely a monarchia két állama között fennáll, nemcsak az uralkodó személye ugyanaz, hanem olyan közösségek is fennállanak, amelyek a felségjogokhoz tartoznak, így például a hadügy, külügy és a trónöröklés rendje. A reális unióban élő államok belső konstrukciójukban teljesen önállóak és függetlenek ugyan, de bizonyos közösség mégis fennáll, mint ahogy a monarchiában a pénzügy és a vámterület is közös.

Abban az esetben, ha Magyarország Ausztriával szigorú perszonális unióba lépne, megszűnnének a közös intézmények. Magyarország külügyeit külön magyar külügyminisztérium intézné, ez a szerv támogatná a külföldi és Ausztriával szemben is az ország jogait és érdekeit, Magyarország külön kötne nemzetközi szerződéseket, ön maga szabályoz-

na forgalmát, kereskedelmét és közlekedését a külföldi államokkal és felállíthatná az önálló vámterületet.

Megszűnnék a közös hadügyminiszterium, amely addig a közös hadseregnek és tengerészetnek ügyeit intézi, de intézi egyúttal most a háború alatt a magyar honvédség ügyeit is, amennyiben a magyar honvédséget a hadsereg főparancsnokságnak rendelte alá. A személyes unió esetén a közös hadsereg intézménye megszűnnék, Magyarország önálló hadsereget állíthatna fel és hadseregével önállóan rendelkezhetnének.

Megszűnnék a közös pénzügy, amelyet a közös pénzügyminiszterium intéz. Megszűnnék az osztrák-magyar bank és Magyarország felállíthatná az önálló nemzeti bankot, amely eseten a közös jegybank érfedezetének kvóta szerinti része Magyarországnak jutna. És végül megszűnnék a delegáció, a közös kormány ellenőrző szerve, amelyre úgy a magyar, mint az osztrák kormányok a törvény értelmében ingerenciát gyakorolhatnak, de valójában sohasem gyakoroltak.

Hogy lesz-e személyes unió vagy sem, az a jövő titka. Az ország közvéleménye nem annyira politikai, mint inkább gazdasági okokból erősen hajlik feléje s hogy a személyes unió gondolata mennyire hódított a legutóbbi időben, mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy gróf Andrássy Gyula a dualizmus, helyesebben a reális unió egyik leglelkesebb híve is úgy nyilatkozott, hogy elvben nem ellensége a személyes uniónak.

— A 48-as alkotmánypárt értekezlete. *Budapestről* jelentik: A Magyar Tudósító jelentik: A 48-as alkotmánypártból kivált képviselők csoportja ma este a Pannónia-szálló nagytermében megbeszélést tartott. Jelen voltak többek között *Apponyi Albert* gróf, *Andrássy Gyula* gróf, *Tóth János*, *Földes Béla*, *Vázsonyi Vilmos*, *Ugron Gábor* stb. Fesztelen eszmecsere során behatóan megvitatják az aktuális belső és külső politikai helyzetet és elhatározták, hogy ezentúl minden este összejönnek megbeszélésre.

Évezredes béketörekvések.

(Az örök béke problémája.)

A háborúnak és békének örökös hullámzását egyik nagy német történetíró a következőképpen határozta meg:

— A béke gazdagságot okoz, a gazdagság bőséget és dőlyfösséget teremt, a bőség és gőg hozza a háborút, a háború idézi elő a nyomort, a nyomor a levertséget, a levertség adja ismét a világnak a — békét! De ha, mint Wieland mondja, a háborúnak végső célja a béke, a világtörténet mégis azt mutatja, hogy a tartós béke után való nagy vágyakozás olyan jelenség, mely az embereket már az ókorban izgatta. Ezt bizonyítja az ekecheirie: az isteni béke berendezkedése Görögországban, amelynek következtében a nemzeti játékok ideje lett egész Hellaszban a fegyvernek teljes nyugalma uralkodott, hogy a szent helyekre zarándokoló vándorok útja teljesen biztonságos legyen. Hogy a háborút elkerüljék az ógörög népek egymás között valóságos szerződéseket kötöttek. Ennek az volt a célja, hogy a kitörő ellenségeskedéseket választott bírósági utra tereljék. De a szövetség szőlőrt a fennálló reális viszonyok zátonyain és minden béketörekvések ellenére sem lehetett „a szent háborút” elkerülni, amely Hellaszt tönkre tette.

Be kell zárni az összes iskolákat!

(Az egészségügyi bizottság tarthatatlan határozata.)

A sajtó áthatatos agitációja rábirta végre a város egészségügyi bizottságát, hogy foglalkozzék a mind veszedelmesebbé váló spanyol nátha járvánnyal. Hiába mutatott rá azonban minden szaktekintély arra, hogy ennek, az egyre több ifju életet követelő csapásnak, eddig egyedüli prevenciója azoknak a helyeknek a bezárása, ahol a közönség tömegesen megfordul, így tehát első sorban az iskolákban kell szüneteltetni az előadásokat, mert sajnos a tapasztalatok azt bizonyítják, hogy az ifjuság gyönyörű sorát ritkítja a halál.

Arad egészségügyi bizottsága nem tartja szükségesnek a prevenciót és ma tartott ülése úgy határozott, hogy a főgimnáziumot és főreál iskolát nem zárhatja be. Aradon majd csak akkor ocsudnak fel az emberek, amikor már a középiskolák ifjusága is áldozatul esik a bajnak. A szülők aggodalma hiábavaló, a sajtó figyelmeztetésének nincs hatása, mert egy ósdi miniszteri rendelet azt mondja, hogy még bizonyos percentje a tanulónak nincs megfertőzve addig csak hárd terjedjen a járvány köztük.

A törvényhatóság ezt nem tűrheti. Hétfőn rendkívüli ülésre jön össze a közgyűlés és ott szóvá kell tenni az egészségügyi bizottság tarthatatlan határozatát. Ez a bizottság nem mondhat ki olyan határozatokat, amelyeket a közgyűlés nem változtathatna meg. Nem szabad az imminens veszély idején a formákra tekintettel lenni. A polgármester kötelessége, hogy jelentést tegyen az első kínálkozó alkalommal a törvényhatóságnak a várost fenyegető bajról még ha csak rendkívüli közgyűlést tart is a törvényhatóság. A városatyák családapák is, akiknek kötelességük az ifjuság életét, pláne mikor az országnak igazán egyedüli reményei ők — megőrizni, megtartani. A közgyűlés nem a miniszteri rendeletnek a mai néhez napokra egyáltalában nem illő ostoba betűit, hanem a szívébe írt parancsot olvassa, amely azt teszi kötelességévé, hogy védjük a gyermekeinket a halálos veszedelmek lehetőségétől is.

Ma délután 4 óraker tartotta ülését az egészségügyi bizottság *Issekutz László* dr. elnökletével. Jelen voltak: *Hecht Arnold* dr., *Prohászka László* dr., *Keppich Jakab* dr., *Ring Lajos*, *Hajós Árpád*, *Probszt Mihály* és *Nacht-nél Ödön*.

Tisch Mór dr. főorvos azt javasolta a bizottságnak, hogy a spanyol nátha veszedelmes terjedésének megállítására zárják be két hétre az összes iskolákat. Különösen a mai hideg idő éltető csirája a betegség terjedésének. Naponta küldik haza a tanárok diákjait, akik a spanyol nátha előjelei mutatkoznak.

Ezzel szemben *Issekutz László* dr. elegendőnek találta, hogy ha csak az elemi, a polgári, a kereskedelmi iskolákat, a tanítóképzőt és a leánygimnáziumot zárják be, mivel a főgimnáziumban és a főreáliskolában a megbetegedések percentszáma oly csekély — 610 tanuló, 30 beteg, — hogy ezért a tanulóifjuságot a tanulástól megfosztani nem lehet. Az egészségügyi bizottság *Issekutz dr. javaslatát* fogadta el és elhatározta, hogy hétfőn az elemi iskolákat bezárják.

Probszt Mihály ajánlatosnak véli, hogy ha az egészségügyi bizottság 5—6 nap múlva ismét összejön és a körülmények megváltozása alapján újabb határozatot hoz. A bizottság *Probszt* ajánlatát tudomásul vette.

Az egészségügyi bizottság ezután, tekintettel a veszedelmesen terjedő spanyol náthára, a gyógyszerárak inspekción szolgálatát is megváltoztatta. Ezideig a hat belső gyógyszerár hathetenként tartott külön-külön szolgálatot. A bizottság ma két csoportra osztotta a gyógyszerárakat, amelyek felváltva minden második nap inspekciónak. Az első csoportba tartoznak: *Hajós Árpád*, *Vojtek Kálmán*, *Rozsnyai Béla* és *Ring Lajos*. A második csoportba a *Földes* és *Szondy-féle* gyógyszerár tartozik. Ez a beosztás addig marad meg, amíg a helyzet meg nem változik.

Rómában, ahol a köztársaság tartama alatt csak kétszer zárták be János templomát, annak jeleül, hogy az egész óriási birodalomban teljes fegyverszünet uralkodik, élt *Probus* a katonaságszár, aki Krisztus után a III-ik században kísérletet tett arra, hogy a világbéke gondolatát praktikusán megvalósítsa. Megparancsolta, hogy a népek ne fizessenek hadiadót és hogy a légiókat békemunkára használják fel. Egyiptomban a Nihuson gátakat, Ázsiában utakat építtetett velük, a Dunamenti mezőkre aratni küldte őket, Dél-franciaországban pedig olajfák ültetésére használta fel őket.

De mi történt? Az elégedetlen katonák a vonították a császárt, mert az egész világ csakhamar megunt a békét.

Nyolcvan évvel később a délfranciaországi páposság — miniszter az első kereszténység a világbéke eszméjét praktikusán megvalósítani nem tudta — teremtett egy békeszövetséget. Az 1041 ik évben *Odio Cluny* püspöke kihirdette az „isten békét”, amely után bár nem következett be az általános béke, de amikor csüörtötöktől hétfőig minden héten pihenni kellett a fegyvereknek. S hollehet *II. Urban* pápa ezt az intézkedést az egyház egész területére kötelezővé tette, majd később *III. Sándor* pápa 1779-ben újra megerősítette a nemzetek egymás közötti gyűlölete csak hamar hatályon kívül helyezte. A békegondolat akkor is megvalósíthatatlannak bizonyult.

De mirdezek ellenére ismét felébredt, midőn a feudális államok romjaiból a nemzeti monarchiák keletkeztek s az államfők kezeibe került a hadvezetés joga. *IV. Henrik* francia király és minisztere *Sully* egy európai népszövetség tervén dolgoztak. A hat öröklött monarchia: Franciaország, Anglia, Spanyolország, Svédország, Dánia és Lombardia, valamint az öt német választófejedelemség, Magyarország, Csehország, Lengyelország és a pápai állam, végül a négy köztársaság: Velence, Hollandia, Svájc és Közép-Olaszország egy „keresztény köztársaság”-ba voltak tömörítendőek, melyben teljes vallás- és jogszabadság uralkodott volna. Egy legfelsőbb törvényszék határozott volna a vitás kérdésekben s egy választott bíróságnak kellett volna minden háborút megakadályoznia. A terv kivételét, melynek már több fejedelmet és herceget megnyertek, a király meggyilkolása hiúsította meg.

A XVIII. század kezdetén jelent meg de *Saint Pierre* abbé műve az örök békéről, melynek alapelve az volt, hogy egy „államok szövetségét” kell megalkotni. A mű épp annyi dicséretet szerzett írójának, mint amennyi gúnyt.

Sikeres támadásunk az olasz fronton.

(A nyugati hatalmas mérkőzés.)

Budapest, október 5. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Olasz harctér: A velencei hegyi fronton a harcok tetemesen megélénkültek. Asiagótól délre és a Monte-Perticán ellenséges osztagok behatoltak első vonalainkba. Ellenlökéssel visszavertük őket. A Monte-Perticántól északkeletre elragadtuk az olaszoktól ottani állásaink megjavítása céljából a Pez-állást. Az 5. bosnyák gyalogezredhez tartozó csapataink elkeseredett közelharcokban elfoglalták az olasz védőműveket és az elhódított árkokban visszavertek három erős ellentámadást. Nagy véres veszteségeken kívül az ellenség 6 tisztet és 170 embert fogolyként hagyott kezünkön, 18 géppuska és nagyszámu árokvédő eszközt zsákmányoltunk. Ugyanabban az időben járőreink a Colzel őrsön lévő ellenséges állásból foglyokat szállítottak be.

Balkáni harctér: Albániában nem történt nagyobb harci cselekmény. Vranje mellett szerb osztagok elővédeinkre bukkantak. —

A vezérkar főnöke.

Berlin, október 5. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér: Rupprecht trónörökös hadcsaportja: Flandriában visszavertük az ellenségnek Haglade és Bosclère ellen megújított támadásait és az Armentieséstől keletre levő új vonalaink ellen, Lenstől keletre az ellenség utánunk nyomult Cambraig. Cambrai előtt időnként megélénkülő tüzérségi tevékenység.

Boehm vezérezredes hadcsaportja: Angolok folytatták Lecate-Lette két oldalán erős támadásaikat. Lecate-Lette helységet elfoglalták, a Vassótól északra és keletre levő magaslatokat megvédtük. St. Quentinől északra franciák támadásra indultak. Lesdinos és Morcaurt helységbe bevonultak. Lesdinst visszafoglaltuk. A harcvonal többi részén és St. Quentinől délre ellenséges támadások vonalaink előtt meghiusultak.

Német trónörökös és Gallvitz hadcsaportjai: Franciák és olaszok újabb részleges, majd

Komolyabban tárgyalta ezt a témát a közigazgatási tanács elnöke: Kant Immanuel „Tractat zum ewigen friede“ című művében, melyben kívánja, hogy államok és népek békeszerződéseket azzal a titkos szándékkal, hogy kedvező alkalommal a háborút újra felidézze, soha ne kössenek. A két utolsó békekorszakban: 1816-tól 1848-ig és 1870-től 1914-ig a világbéke eszméjét számtalan mű propagálta. Cabden, az angol államférfi és az amerikai Elihu Burritt lépnek a világbéke törekvések élére, miután a talajt számukra már előkészítette egy amerikai társaság, melynek címe: „Az örök béke létesítésére alakult egyesület“. A világbéke ideáját hangoztatták az 1867-iki genfi, 1868-iki párisi és 1882-iki brüsszeli békekongresszusokon. A békeapostolok akkor az „Európai Egyesült Államokról“ álmodtak s ma olyan háboruban áll Európa, melynek alig akar vége lenni. Behizonyosodott ismét, hogy az emberiség nagy vágya a világbéke után olyan cél, amelyet eddig a kultúra fejlődése sem tudott megvalósítani. Hozzunk meg minden áldozatot, hogy a világháborúnak véres katasztrófájából a letört emberiség végre ismét magára eszmélhessen.

egységes támadást intéztek a Chemln des Dames gerincen és lejtőin levő állásaink ellen. Reimstől keletre az utolsó előtti éjjel Primay és St. Marie között levő első állásainkat az ellenség figyelmét elkerülve kiürítettük és hátsó állásainkba vonultunk. Az ellenség tegnap utánunk nyult. A Champagneban ellentámadással visszafoglaltuk a Somme-Pytől északnyugatra levő magaslati vonalakat ma még ellenség kezén maradt részeit. Az ellenség legerősebb tüzérségi előkészítés után a Sommetől észak felé vezető út két oldalán széles fronton támadásra indult. Támadásai súlyos veszteségekkel meghiusultak. Az Argonnok és a Maas között amerikalak tegnap sikertelenül támadtak. Különösen súlyosak voltak az amerikai támadások a Montfaucou és Bauthville közötti út két oldalán. Tegnap támadásaik alkalmával az amerikaiak páncélos kocsikban, gyalogságban és tüzérségben rendkívül erős tömegeket vettek harcba. Véres veszteségeik szokatlanul súlyosak voltak. — Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Vasárnap: D. u. 10 órakor diákok. Este 7 1/2 órakor Arva László. C) bérlet.
Hétfő: Arva László A) bérlet.
Kedd: Arva László B) bérlet.
Szerda: Cigánybáró. C) bérlet.
Csütörtök: Rigoletto. A) bérlet.
Péntek: Szép asszony. B) bérlet.
Szombat: D. u. 3 1/2 órakor Romeo és Julia. Este 7 1/2 órakor Kőrista leány. C) bérlet.

Rajnai Gábor egészséges lesz.

(A szerencsétlenül járt művész irvosának nyilatkozata.)

Megírta az Aradi Közlöny a napokban, hogy milyen sajnálatos baleset érte az aradi születési Rajnai Gábort, a budapesti Nemzeti Színház művészt. Jóka: Arany ember-ének filmfelvétele alatt Krisztyán Tódor szerepében lóháton ugratott át egy sorompón, a ló az előző napi esőtől sikos padlón az ugratás pillanatában megcsuszott, elbukott s Rajnai a ló alá került. Összetört térdkaláccsal, a fájdalomtól eszméletlenül szállították az István szanatóriumra, ahol tegnap megoperálták.

Még halványan, a narkózistól bágyadtan, félig lecsukott szemekkel fekszik a kftűnő fiatal színész, a jövője iránti folytonos aggodalmaktól eltelve. Mert, az nagy különbség, hogy egy rendes, egyszerű polgárembert ér hasonló baleset, vagy pedig egy elsőrangú színészt. A színésznek a tehetségén kívül a testi hibtlansága is egyik főkövetkeztetés a hivatásának; ha egy polgárember egyik lába egy fél centiméterrel rövidebb lesz, vagy megmerevedik, az még nem gátolja foglalkozásának gyakorlásában, de a színésznél ez életbevágóan fontos.

Nagyon jól tudta ezt Borszáky dr., a kiváló sebésztanár, aki Rajnait megoperálta, mert mint ő maga mondta, még a köteles orvosi gondosságon is túlmenő óvatossággal ügyelt arra, hogy az operációnak semmi nyoma ne maradjon. A térdkalács négy különböző darabra zúzódott szét. Ezt a négy részt ezüst szálakkal illesztették ismét össze egy egészé, ugyiszólván összedrótozták, olyan csodálatos módon, hogy — mint a professzor kitelentette — Rajnai egy fél év múlva éppen úgy ugrálhat a „Faun“ című darabban egyik karoszékről a másikra, mint azelőtt.

Különös szeretettel ápolják Rajnai Gábort a szanatóriumban. Kezelőorvosa, Klár dr. csak nem folyton az ágya mellett ül, ő lett a sza-

natórium dédelgetett betege és biztosra veszik, hogy ez a baleset, amely könnyen oly végzettsé válhatott volna, semmi maradandó nyomot nem fog hagyni. Rajnait egy fél év múlva ismét tapsolhatja a közönség.

* **Megszökött a primadonna.** A primadonnát Jakabfi Jolánnak hívják, táncos szubrettnek szerződött az aradi színházhoz s nagyon boldog volt, mikor a szerződést aláírta. Így mondta ő maga. Aztán lejött Aradra s tagadhatatlanul sikeresen mutatkozott be. A hangja ugyan gyenge volt, de táncolni tudott. Aztán lakást keresett a primadonna és — nem talált. A színház minden tagja talált, csak épen ő nem. Majd kosztot keresett a művész és azt sem talált. Vagy nem izlett neki az aradi vendéglők menüje? Egyik aradi lap szerkesztőjéhez levelet írt a gyors elhatározáshoz jutott primadonna s ebben a lakás és koszt hiányával okolja meg angolos elhatározását, nemkülönben azzal, hogy napi 100 korona kiadása volt. Itt Aradon; Budapesten valószínűleg nem lesz annyi kiadása. S ha esetleg lesz, akkor mint a művész tudatja, elmegy mozi-színésznőnek. Ezek sokat keresnek s így a napi 100 korona kiadás meg se kótyyan. A levelet közlő lap szerint Szendrey Igazgató helyeselte a táncos szubrett eljárását. Nem tudjuk miért tette ezt Szendrey Igazgató, de annyit mi is tudunk, hogy ő ok nélkül nem szokott helyeselni. Szóval elment a primadonna. Mi lesz most? Talán vissza kellene hozni Zöldhelyi Annát? Neki ugy is felbontották a szerződését a Royal Orfeumban. Vagy nem? Halló! Ugy-e nem? Persze, hogy nem, de a színház tájéka mégis azt beszélk...

* **Rita Sachetto csütörtöki egyetlen táncestélyére a Scherhag-cég ma kezdte meg a jegyek árusítását és mindjárt ma megállapítható volt, hogy a közönség fokozott érdeklődést mutat a páratlan művész esemény iránt. Jegyek tíz százalékos vigalmi adó hozzászámításával 20 koronától 4 koronás áráig még kaphatók, habár azok legnagyobb részét már lefoglalták.**

* **A színházi froda hírei.** Csupa nagy sikerű szindarabból állította össze a színház e heti műsorát. Így hétfőn és kedden Herceg Ferenc kiváló sikerű Arva László király színműve kerül színre A) és B) bérletben. Szerdán Pardy Ármánd felléptével a Cigánybáró operettet ismétlik meg teljesen a múlt heti szereposztással. Csütörtökön Rigoletto, Verdi nagy operája kerül színre. Pardy, Róna, Barics, Herold, Faludi, Matolcsi, Z. Váradi Margit, Somlyó Aranka, Szeghő Lili közreműködésével Pénteken lép fel először L. Kiss Mariska Gábor kiváló vigjátékában, a Szép asszonyban Szombaton délután Romeo és Julia. Este Kőrista leány operette kerül színre.

* **Lotte Gellnek operaénekesnő és zenetanárnő növendékeinek hangversenyét október hó 20-án délután 5 órakor tartja a kulturpálóban. Jegyek 10—2 kor. árban Scherhag H. cégét válthatók.**

* **Zongorán lejátszható minden hangjeggyel megvétel előtt díjmentesen Oláh Sándor és Tsa zeneműkereskedésében.**

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az Aradi Közlöny vasárnapi számában: Vevők—eladók, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az Aradi Közlöny apróhirdetéseit után.

Oroszország felmondta a breszti békét

(A német többségi pártok programja. — Gerard az új kancellárról.)

Bécsből jelentik: A birodalmi gyűlésnek ma déli 1 órára egybehívott ülését, mint Berlinből jelentik, délután 5 órára halasztották. Ez az intézkedés oly külpolitikai eseményekre vezetendő vissza, melyeknek közlései és ismertetései a kancellár bemutatkozó beszédjének lényeges részei lesznek. Már nyilvánosságra került az a hír, hogy az orosz szovjet-kormány *tormálisan felmondta a bresztiitovszki békeszerződést*. A többségi pártok programja szerint a breszti szerződés már nem lehet akadálya annak, hogy a keleti kérdést az általános békekonferencián megvitassák. Feltehető, hogy ebben az irányban a szovjet-kormány már most meg akarja tenni a megfelelő lépéseket. A kancellár beszéde után nemcsak az ülést szándékoznak felfüggeszteni, hanem az egész vitát el akarják napolni.

Berlinből jelentik: A *Berliner Tagblatt* szerint a többségi pártok programja, amely az új kormány alapja lesz, a népek szövetségéhez való csatlakozásáról szóló nyilatkozata a következő:

A népek szövetsége magában foglal minden államot és valamennyiük egyenjogúságának gondolatán alapszik. Célja tartós béke, a népek szabad gazdasági fejlődése és független életének biztosítása. A népek szövetsége hatalmi eszközeinek teljességével megvédi a hozzátartozó államokat a szövetség által biztosított jo-

gokkal. Elismeri a birtokállományokat és a céljával ellenkező különleges szerződéseket megtagadja. A népek szövetségének alap gondolata: A nemzetközi jog általános kifejtése. az államok kölcsönös kötelezettsége arra nézve, hogy minden vitás ügyet, amelyet diplomáciai eszközökkel nem lehet megoldani, békés tárgyalások alapján intézzenek el. A tengerek szabadsága elvének végrehajtása, az általános és egyidőben való szárazföldi és tengeri leszerelés előkészítése. A nyitott ajtók biztosítása a népek gazdasági és magánjogi összeköttetése részére, a szociális törvényhozás és a munka védelmének nemzetközi fejlesztése.

Amsterdamból jelentik A *Zentral News*-nek jelentik Losangelosból: Gerard, az Egyesült Államok volt berlini nagykövete kijelentette, hogy nézete szerint Miksa bádeni herceg az új kancellár tisztességes békeajánlatot fog tenni. Gerard a német politikai iránynak feladását látja Miksa kinevezésében. Azt mondja, mindig az volt a nézete, hogy Németországban, ha majd békét akar kötni, Miksa herceget, vagy Solfot kell kinevezni a birodalmi kancellári állásra.

Berlinből jelentik a Wolff-ügynökség: Gröber, Scheidemann és Erzberger birodalmi képviselőket tárcanélküli államtitkárokká nevezték ki. A külügyi államtitkársággal Solf gyarmatiügyi államtitkárt bízták meg.

voltam és rajongó és délután 2-kor, mint rok-
kant úgy jöttem le, mindjárt is is velem a
rokkantségélyemet . . . K. S.

Boris király.

(A nők kedvence Abbáziában. — Családkozása Barth Lajossal. — A magyar földbirtokos.)

Nem sok fejedelmi udvar van Európában, a hol magyarul beszélnek a legmagasabb személyiségek. Talán nincs is több, csak egy: a szófiai. Azért volt nekünk mindig rokonszenves a bolgár királyi család. És nem változott meg szimpátiánk iránta most sem, amikor szövetségeseink sorából kiképzni volt kénytelen.

Röviddel a háború kitörése előtt 1914 husvétján eleven élet folyt Abbáziában. Az ott ülő nagyszámu aradiak nap-nap után élénk figyelemmel kísérték egy előkelő, de viselkedésében egyszerű, közvetlen társaságot, melynek minden tagja zárt hercegi koronát viselt a zsebkendőjén. Ott volt Ferdinánd bolgár király két fiával: Borissal és Kirillel, továbbá fivére: Fülöp koburgi herceg szintén a fiával, Lipót herceggel, aki később egy híres szerelmi tragédia hőse és áldozata lett. (Barátnője Ribicska Helén gyilkos merényletet követett el ellene.) Végül Frigyes Hohenzollern herceg, a német császár unokafivére, mellékesen megjegyezve, szintén a barátnőjével.

Az Abbáziában szórakozó hölgyek érdeklődésének középpontjában Boris herceg, az akkori bolgár trónörökös állott. Aki nem tudta, hogy kicsoda, valami szegénysorsú egyetemi hallgatónak nézte, aki a diákménzán sohasem lakik jól. Vasatlan, térdet eresztett, polgári nadrágja, gyűrött kalapja, kopott cipője szánalmat keltően rítt ki az abbáziai békegavallérok elegáns tömegéből. Barnára süttöt balkáni arca, gondozatlan kis bajszkaja bizonyára nem ötlött volna szemébe a budapesti Lipótváros elkényeztetett hölgyeinek, ha nem tudták volna, hogy ez a kis kopott ifjú Bulgária királya lesz egykoron.

Ma már „felségnek” szólítják. És annint szabad lesz az út, megint Szófia felé, bizonyára egyik első magyarországi látogatója Barth Lajos lesz. A mi híres földünk: hogy gratuláljon az ifjú királynak a gyors előmenetelhez. Boris király és Barth Lulu különben már régi ismerősök. A Worldba így írta be nevét az új király: Boris, Tirnovo hercege. Magyarul. És magyarul folyt a beszélgetés is Abbáziáról, Tisza Istvánról és — Aradról. (Mert ha fejedelmekkel érintkezik Barth Lajos, sohasem feledkezék meg róla, hogy szülővárosának egy kis reklámot csináljon.)

Boris király azonban nemcsak autogramum fejedelmekkel tart összeköttetést, hanem koronás fejedelmekkel is. Közeli rokoni kötelék fűzi őt többek között a mi királyi családunkhoz. Édesanyja, Ferdinánd király első neje: Mária Lujza bourbonhercegnő, leánya volt Róbert párizsi hercegnék, nővére Zita királynénak. Károly magyar király tehát nagybátyja az új bolgár királynak. Boris cár egészen bolgár nemzeti nevelésben részesült, ki nemzete nyelvén kívül beszél magyarul, németül, franciául, angolul és — tótul. Ő maga a görög nem egyesült hitet követi, míg fivére Kirill és két nőtestvére Eudoxia és Nadezka édesapjuk hitében, a római katolikus vallásban nevelkedett.

Boris király egykoron Magyarország egyik legnagyobb földbirtokosa lesz. A Koburg hercegi birtokok legnagyobb része, mintegy 270.000 hold itt terül el. Van azonfelül Bécs mellett még vagy harmincezer holdnyi Koburg-birtok. A birtokok egy része a Koháry István-féle hitbizomány, melyhez tartozik a murányi és straznai 160.000 hold, a szentantali birtok, melyet körülbelül kétszáz év előtt szerzett meg Koháry István leányának kezével egy régebbi Koburg Ferdinánd. Egy másik hitbizományi birtok főbb részei: a kecskeméti, edelényi, cserépvári és pusztavacsi uradalmak. Ausztriában Dürngrut, Ebenthal, Höllein, Wallerakirchen és Hadersdorf a Koburg-birtokok.

Boris királynak tehát az ingatag balkáni trónon se kell aggódnia amiatt, hogy nem lesz mit aprítani a talpra.

ARADI PROBLÉMAK.

Utazás egy névmagyarosítás körül.

A következő levelet kaptuk: Igen tisztelt szerkesztő ur. A mindiobban öntudatra ébredő magyarság keltette fel bennem azt a vágyat, hogy levélve őseimnek erősen német hangzásu nevét, annak helyébe egy szép és magyar hangzásu nevet válasszak. Tulajdonképpen már régi vágyam volt ez és most elérkezettnek véltem az időt arra, hogy leikémnek régi óhaját teljesítsem.

Első felbuzdulásomban azonnal leültem és a legszebb kaligrafikus írással megszerkesztettem egy alázatos kérvényt, amelyben előadtam szerény kérésemet, nem feledkeztem meg azonban a magasságos miniszter urat lekegyel mesuramozni és lenagyméltóságomozni, előke restem születési bizonyítványomat, mert cnélkül a nagyméltóságú kegyelmes ugyszem hiszi el, hogy megszülettem, már pedig meg nem született embernek nem engedélyezhet névmagyarosítást és nagyboldogan fejsiettem a polgármesteri hivatalba, hogy ott majd továbbítják kérvényemet.

Azonban ember tervez, polgármesteri titkár végez. Az előbb említett ur finoman és udvariasan tudomásomra adta, mint egy jólnevelt polgármesteri titkárhoz illik — hogy hát ez kevés. Erkölcsei bizonyítvány is kell. Hogy minek kell, azt ő maga sem tudta. viszont én sem tudtam és velem együtt még sok millió ember nem tudja, hogy minek kell a névmagyarosításhoz erkölcsi bizonyítvány. Fő, hogy kell. Komolyan meg voltam akadáva. Honnan szerezzek én ilyen bizonyítványt. Négy éve katonává vagyok és bizony — megvallva az igazat — nem folytattam valami erkölcsös életet. A katonaság különben sem ismer ilyet, a polgári hatóságtól pedig nem kérhetek, mert négy év óta nem vagyok már Aradon és e négy év alatt bizony rabolhattam, ölhettem, lophattam,

mit tudják azt itt, így nem kaphatok erkölcsi bizonyítványt. Hosszas közjogi vita fejlődött ki közötttem és az udvarias titkár között és a végén el lett ejtve az erkölcsi bizonyítvány.

Alig ocsudtam fel előbbi ijedségemből, mi kor értésemre adták, hogy illetőségi bizonyítvány kell. Erről megfeledkeztem. Azonnal rohantam le a földszintre az illetékes hivatalba. Innen elküldtek a katonaiügyosztályba, itt igazolják, hogy ha már katona vagyok és meg is sebesültem, valamikor sorozva is lettem és valahová tartozom. Nem megy az olyan könnyen. Innen beküldtek a várba átutalási lapért. Hogy mi az az átutalási lap, azt nem is sejtem, de viszont a várban sem sejtették, a honnan busan, de átutalási lap nélkül jöttem vissza.

A városháza folyosóján ácsorogtam nagy szomorúan, míg egy jóllelkű rendőr, kinek bajomat elpanaszoltam, elvitt egy hivatalba, ahol megint elő kellett adnom panaszomat. Itt kikérdeztek, hol születtem és mikor, megkérdezték, hogy az apámnak van-e illetőségi bizonyítványa, mert ha nincs, akkor nem aradi illetőségi, így én sem vagyok aradi illetőségi. Kérjem az illetékes hatóságtól és kérjen az apám is onnan. Hiába hivatkoztam arra, hogy az apám már 30 éve itt lakik, it: fizet adót, itt gyakorolja szavazati jogát, én is itt születtem, itt is lakom, sőt még azt is kilátásba helyeztem, hogy itt is fogok meghalni, ez mind kevés volt, előbb szerezzem az apám illetőségi bizonyítványt, aztán mellékeljek vagy 86 okmányt kellően felszerelve és lebélyegezve, nyújtsam be azt 86 hivatalba, akkor talán jövőre meglesz a bizonyítvány.

Lehorgasztott fővel ballagtam le a városháza márványlépcsőin és örökre lemondtam arról, hogy valaha is egy szép magyar név birtokába jussak.

Még csak azt jegyzem meg hogy reggel 8-kor, mikor felmentem a városházára, fiatal

PIREK.

Október 6.

Hétfő.

Arad város polgármestere a múlt héten való figyelemmel minden kőbe vájt emléktábla és kőzetet érte-vel adózik a tizenhárom vértanú szent emlékének.

Október 6-án délelőtt 10 órákor a vértanú szobrá előtt emlékezünk meg halhatatlan hőseinkről. Folyó hó 7-én délelőtt 10 órákor pedig a rom. kath. templomban gyászmise lesz.

Mindkét ünnepélyre Arad sz. kir. város összes köz- és magánhivatalok tisztviselőit, valamennyi egyesületet, társulatot, az iskolák tanárait, tanítóit, tanuló ifjúságát, valamint Arad város közönségét tisztelettel meghívom. Arad, 1918. október hó 2.

Löcs Rezső,
h. polgármester.

Az ünnepély sorrendje:

Október 6-án reggel 10 órákor gyülekezés a Szabadságtéren.

A tanulóifjúság tanárai vezetésével foglalkoznak elhelyük.

Szántó Péter tanár vezetésével a két közs. fiu polgári iskolai tanulói éneklik a Hymnuszt.

Október 6. Költemény. Irta: 'Abrányi Emil, szavalja: Barics Gyula, az aradi Nemzeti Színház tagja.

Löcs Rezső h. polgármester beszéd kíséretében elhelyezi Arad város koszorúját.

Az aradi nemzeti színház tagja Gellért Pál karmester vezetésével a Szózatot énekli.

Minthogy vasárnapon gyásztisztiztet nem tartható, a gyászmise október 7-én délelőtt 10 órákor lesz a rom. kath. templomban.

Gróf Károlyi Mihály táviratilag megkérte dr. Nagy Sándort, hogy a holnapi gyászünnepélyen a függetlenségi és 48-as párt nevében koszorut helyezzen a vértanú szobrára.

Hétkor vagy félnyolokor?

(A színházi előadások kezdete.)

Tegnap este az Arva László előadása pontban tízenegy órákor ért véget Amíg a közönség eltávozott a színházból, az összes kávéházakat és vendéglőket bezárták, mert így parancsolja a szigorú záróra-rendelet. A közönség nagyrésze, amely a színházban lelki táplálékhoz jutott, két és fél óra alatt bizony a szó igazi értelmében is megéhezett. De színház utáni vacsorát sehol sem kaphatott. Az igaz, hogy a közönség jórésze még a színházi előadás előtt megvacsorált.

A színészek azonban még rosszabbul jártak. Főként azok, akik játszottak. Ők bizony előadás előtt nem éhezhetnek, mert tell gyomorral, ha ugyan lehet jóllakni a mostani időben, nem lehet játszani. Így például Kieffer Lujza csak 10 perccel 11 óra után távozhattott a színházból. Természetes, hogy nem juthatott vacsorához. Így jártak a többiek is.

De nemcsak tegnap történt meg, hogy a közönség és színészek éhesek maradtak. Más-kor is oly hosszurra nyultak az előadások, hogy nem jutott idő a színház utáni étkezésre. A közönség, a színészek, a kávéosk és vendéglősök köréből sokan panaszkodnak emiatt és az az óhajításuk, hogy a színházi előadások, miként a fővárosban, hét órákor kezdődjenek.

Kérdést intéztünk Szendrei Mihály szin-igazgatóhoz aziránt, hogy mi az akadálya az előadások hét órai kezdésének. A szinigazgató ezeket mondotta:

— Az üzleteket este 6 órákor zárják be, tehát a kereskedőknek és magának a nagyközönségnek is másfél órai idő áll rendelkezésére, hogy az előadás előtt megvacsorálhassék. Fél hétkor még nem szoktak vacsorálni, de

hétkor már igen. A színházlátogatók tulajdonképp része előadás előtt otthon fogyasztja el vacsoráját, mert nem mindenki van abban a helyzetben, hogy vendéglőben drága pénzben étkezzék. Kizárólag a közönség érdeke és kényelme, hogy az előadások fél nyolc órákor kezdődjenek.

Hangot adtunk a panaszoknak, leközlöttük a szinigazgató nyilatkozatát. Hogy kinek a részén van az igazság, azt döntse el maga a közönség.

— Merénylet a szerbiai fő kormányzó ellen. Budapestről jelentik: A Magyar Távirati Irodának jelentik Belgrádból: Október 3-án este merénylet kíséreltek meg Rhemen báró vezérezredes katonai fő kormányzó ellen. Egy Bozinovics Leosava nevű 25 éves belgrádi asszony töltött revolverével a kezében kérényt akart átadni a fő kormányzónak a kormányzósági palota előtt. Lilochevits kapitány szárnysegéd a merénylő nőt még a revolver használata előtt lefegyverezte és átadta a katonai rendőrségnek. A vizsgálat megállapította, hogy egy nagymértékben hiszterikus állapotban levő nő kísérletéről van szó, akit közcsendháborításért megbüntetett a rendőrség.

— Kíntüntetések. A király Nawratil Lajos 33. gyalogezredbeli ezredest a vaskorona-rend 3. osztályával, Martin Pál 2. honvédegyalozredbeli tartalékos hadnagyot az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

— Zichy József gróf emlékeiből. Érdekes reminiscenciát elevenített fel Zichy József gróf, ki a pozsonymegyei törvényhatóság nevében üdvözölte Szmrecsányi György ottani főispánt és kormánybiztosát. A főispánt őfelsége a Lipót-rend hadiékítményes lovagkeresztjével tüntette ki s ebből az alkalomból a rendjelek történetéről és értékéről mondott érdekes eseteket Zichy János gróf:

— A rendjelek adományozásának kétféle kategóriáját ismerem — mondotta — az egyik az, midőn a fejedelem a közügynek egy hű és kiváló bajnokát tünteti ki, a másik, midőn ural kodók látogatják egymást s kísérleteiket kölcsönösen nagy kitüntetésekkel látják el — nem az egyén, de az állás kapja ezt, ez némelykor igen erős recenzust, sőt megbotránkozást szül, melyet egy példával fogok illusztrálni. 1873-ban volt a bécsi világkiállítás, mely alkalommal Nasr-ed-Sen persa sah nagy kísérettel Bécsbe jött. Ő felsége a mi királyunk számára a híres laxenburgi kastélyban keleti pompával egy egész sor lakosztályt rendeztetett be. En akkori kollegámmal, Wenckheim Béla báró, őfelsége személye körüli miniszterrel Laxenburgba mentem tisztelegni a sahhoz s ez alkalommal a nagyvezért, ki egy nappal előbb a Szt. István-rend nagykeresztjét kapta, — felkerestük. Bementünk lakosztályába, — s ime — a Szent István-renddel feldíszítve a földön mezitláb ülve fogadott, — egy óriási tüzet rakatott a márványkandallóban s ott saját kezűleg egy kövér ürüt sütött. Képzelmek, hogy nézett ki az egész környezet. Megvallom a mi legmagasabb rendünk egy ilyen félvad ember mellett csakis kínos benyomást tehetett ránk.

— Temetés. A legköszöntőbb részvét vitte ma délelőtt Arad előkelő társadalmát a felsőtemetőbe, hogy osztozzék abban a mérhetetlen gyászban, amely Horihy Miklós ellentengeri agyot és családját érte Magda leányuknak tragikus elhunytával. A Purgly, Vásárhelyi, Urbán, Andrányi-családok és más előkelőségek álltak körül a virágokkal borított koporsót, amely mellett megtörtén állott az osztrák-magyar flotta dicsőségőveze parancsnoka, akinek szívétől szerettünk volna tá voltartani minden bánatot, most, amikor nemzetek és országok sorsáért kell aggódnia. Lakatos Ottó dr. kiérdemült rendfőnök végezte az egyházi szertartást, amelynek befejeztével a Vásárhelyi-család kriptájában helyezték el a koporsót. A holttest egy évig pihen ezen a helyen, mert a törvények értelmében ragályos betegségben elhalt egyének hullája csak egy esztendő után szállítható. A korán elhunyt kedves gyermek végső pihenő helye a női temető lesz.

— Ki csinálja a békét? Ne merje gondolni senki, hogy a békét Wilson, Burian, a harcoló felek diplomatái, meg az egész világ béke vágya csinálja. Nem. Ez a béke egyedül nekik köszönhető: Károlyi Minályéknak. Kéz-vel-lábbal dolgoznak, hogy nevükre telekkönyvelhessék a béke minden dicsőségét. Leitlik azt, aki még rajtuk kívül akarni merete a békét. Ha ok nincsenek, talán örökké tart a háboru. A Városi kávéház bórzasztalánál mondták ma:

— Károlyi Mihály nyert.

— Noná nem nyert. Kontremiben volt.

— Olcsó naturáliákat kapnak a tisztviselők. A város pénzügyi bizottsága és a közzgyülés által kiküldött 11 tagu bizottság Löcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével ma délután ülést tartott, amelyen végleg határoztak a tisztviselők naturáliákkal való ellátása dolgában. A bizottság azt javasolja a közzgyülésnek, hogy alakítson beszerzési csoportot, a mely a naturáliákat beszerzési áron adja a tisztviselőknak, így a fát ölenként 200 koronáért, a koksztot mázsánként 14 koronáért. A beszerzési csoport céljaira szavazzon meg a közzgyülés százezer koronát és a tisztviselői konyha létesítésével a beszerzési csoportot bizza meg.

— Halálhíres. Bolgar Lajos hírlapíró társunkat fájdalmas veszteség érte: Nővére: Bruckne, Ödön hevesi állatorvos felesége kö-zölte vele a megrendítő hirt, hogy a múlt hét elején megbetegedett János nevű fiuk 16 éves korában négy napig tartó betegség után spanyol influenzában elhunyt. Másik gyermekük, a viruló szépségű fiatal leány, az alig 21 éves Eliz virrasztó gondnal ápolta öccsét, kinek halála végtelenül lesújtotta. A testvére után bánkodó leány pár nappal ezelőtt megkapta az áldozatát gyorsan szedő spanyol náthát, a mely rövidesen végzett az életerős ifju terem-téssel is. Kollégánk gyászában őszinte szívvel veszünk részt.

— Kinevezés. A pénzügyminiszter Turli András magyarpécskai lakos, adóhivatali díj-nokot a XI. fizetési osztályba ideiglenes mino-ségű adóhivatali tisztté a marcali m. kir. adó-hivatalhoz nevezte ki.

— A magántisztviselők ruhája. Hirt ad-tunk már arról, hogy az állami tisztviselők ruhaellátásával kapcsolatba, mozgalom indult meg aziránt is, hogy a magántisztviselők is részesüljenek a Népruházati Bizottság által szétosztásra kerülő olcsó szövetekből. A Népruházati Bizottság az aradi kereskedelmi és iparkamarát bizta meg azzal, hogy közölje vele a területén működő 6000 koronánál kisebb fizetésű magántisztviselők hozzávetőleges lét-számát. A kamara az adatgyűjtést befejezte és ennek eredménye szerint 1700 olyan ma-gántisztviselő van a kamarai kerületben, akik-nek fizetése a 6000 koronát meg nem haladja. Egyelőre ezeknek a magántisztviselőknak a 25%-a fog a Népruházati Bizottságtól szöve-tet kapni.

— Eljegyzés. Bene Sándor, a Magyar Textilipar R. T. igazgatója Budapesten elje-gyezte Bardsy Ilust. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Legénységi kitüntetések. A hadsereg-főparancsnokság Durst Antal 2. népfelkelő ez-redbeli népfelkelő őrzetűnek az I. osztályu ezüst vitézségi érmét, Lámoly János 2. népfel-kező ezredbeli címzetes tizedesnek és Kerekes Gyula 2. népfelkelő ezredbeli címzetes sza-kauszvezetőnek a 2. osztályu ezüst vitézségi érmét adományozta.

— Áthelyezés. A földmivelésügyi minisz-ter Szűcs Albert gazdasági gyakornokot a kis-béri méneshirtokról a Mezőhegyesi méneshir-tokra helyezte át.

— A budapesti mozik beszüntetik üzem-üket. Budapestről jelentik: A magyar mozi-színház tulajdonosok országos szövetségének gyűlésén egyhangulag elhatározták, hogy ar-ra való tekintettel, miszerint a kormányrende-let értelmében való üzemmegszorítás mellett üzemiüket költségeik egy töredékének a meg-térítésével sem tudnák tovább folytatni, ennél-fogva hétfőtől, október 7-től 13-ig a kormány-rendelet tartamára az üzemet teljesen be-szüntetik.

— **Aradon meglepett kereskedő.** Löwy Jakab 64 éves pancsovai kereskedő tegnap este érkezett a tomasvári vonattal Aradra. — 20.800 koronát csomagolt egy újságpapírba és azt a hátsó zsebébe tette. Egy idő múlva észbe jutott, hogy a felöltője belső zsebébe van még 1600 korona, amelyet leányától kapott. — Ezt a pénzt is a többihez tette, majd pedig visszahelyezte azt a hátsó zsebébe. Amikor Aradra érkezett, kocsit vett és behajtott a Központi szállodához, ahol szobát vett ki magának. Amikor felment a szobájába, belenyúlt a hátsó zsebébe, hogy a pénzt megszámolja, megdöbbenéssel vette azonban tudomásul, hogy a zsebe üres, — a pénz elűnt. Azonnal jelentést tett a rendőrségen az esetről, a mely megindította a nyomozást. A rendőrség elmondotta, hogy szegény ember. A tolvaj egész vagyonát vitte el, amelyet úgy akart kamatoztatni, hogy gyümölcsöt szándékozott venni rajta, amelyet kicsiben árusított volna Pancsován, ahol nagy családja van. Egy szőke nőre és egy fiatalemberre gyanakszik, akik vele szemben ültek a másodosztályú kupéban. A rendőrségnek az a véleménye, hogy a pénz valószínűleg a zseb mellé tette Löwy Jakab és amikor leszállt, bizonyára megtalálta valamelyik utas, az öreg kereskedő nagy jutalmat ígért a nyomozó detektívnek, hogyha a pénze megkerül.

— **Debreceni cigányzenekar Aradon.** Mint értesülünk, a Vadászúrt kávéházban szombat é hó 5-étől kezdve a debreceni hírneves Rácz Károly fia zenekara fog állandóan muzsikálni. A kávéházban a t. közönség étlap szerint vacsorálhat és tekintettel a színház utáni vacsora rövid idejére, menüben 7 koronáért hided felvágott és torta lesz felszolgálva.

— **Burgonyát kap a város.** A napokban érkezik meg a közlelmezési vállalat részére kiutalt burgonya. Valószínűleg két külön szerelvény fogja a burgonyát hozni, amelyet a közlelmezési vállalat az állomáson fog a kereskedőknek kiosztani, úgy, hogy a kereskedők azonnal megkapják a szükséges mennyiséget, amelyet azonnal szétosztanak a vevők között.

— **Halálos spanyolnátha.** Ismét egy újabb áldozata van a spanyolnáthának. Reich Dávid aradi pékmesternek Aranka nevű leánya az új áldozat, aki a női felsőkereskedelmi iskolának volt a tanulója. Négy nappal ezelőtt betegedett meg. A spanyolláz tüdőgyulladásáá komplikálódott, amely szétroncsolta amugy is gyenge szervezetét. Társnőitől kapta a betegséget, akiknek nagyobb része betegen fekszik ma is lakásán. A tanárok ugyszólván üres padok mellett tanítanak. Ugyanez az eset áll a fiú felsőkereskedelmi iskolában is. Hogy milyen veszedelmes lépett ott is fel a spanyolnátha, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy ma is az alsó osztályból a tanárok 17 tanulót küldöttek haza, mert rosszul érezték magukat. Ma délután azután összeült az egészségügyi bizottság, hogy a spanyolnátha tovaterjedését megakadályozó óvintézkedéseket megbeszélje. Ugy határozott, hogy elegendőnek tartja, hogyha csak az elemi iskolákat zárják be, mert a középiskolákban még csak kevesen haltak meg spanyolnáthában. A középiskolai diákok csoportba verődve állottak az egészségügyi bizottság értekezlete alatt a városháza előtt és várták a bizottság határozatát. Tudni akarták, hogy mi lesz velük. Amikor meghallották a határozatot, — elkeseredve távoztak. Lehet, hogy az egészségüket sajnálták, lehet, hogy az elmaradt szünetet.

— **Figyelmeztetés.** Tisztelettel felkérem Arad város háztulajdonosait, hogy a pócegödör tisztításokat kizárólag városi utalványok alapján végeztessék, vagy pedig azokat közvetlen nálam (Arad, Bocskay-tér 3. sz., telefon 9—14) rendelje meg. Előfordult ugyanis, hogy amlidőn alkalmazottaim az általam elrendelt tisztítási munkát befejezték, a szomszéd háztulajdonosok felhívására tudomásom nélkül végeztek tisztítási munkát, sőt azért járó összegeket általam kiállított számla nélkül munkásaimnak fizették ki és így engem megkárosítottak, amit véletlenségből tudtam meg. Saját érdekükben újból felkérem azért a tisztelt háztulajdonos urakat, hogy a megrendelést jövőben csakis nálam, fenti cím alatt eszközöljék, mint aki a munkák felvételére és a számla kiállítására jogosult. Tisztelettel Thau Mór vállalkozó.

LEGUJABB. Ludendorff bukik.

Bécs. Késő éjjel jelentik: Ittani beavatott helyen az a vélemény, hogy Wilson programjának elfogadása maga után vonja Ludendorff bukását. De nemcsak nálunk lesz befolyása e körülménynek, hanem ellenségeinknél is és ama államférfiak, akik a háboru előidézésében részeseek voltak, nem fognak helyükön maradhatni. A német és a mi jegyzékünk között csak stiláris különbség van. Wilson választát

illetéleg kompromisszókba sem lehet bocsájtani. Határozott nemmel bizonyára nem fog válaszolni. De nagyon kérdéses, vajon nem fogja-e követelni az összes megszállott területek kiűritését. Békelépésünket a fronton a katonák között ma kihiruették, tudomásukra adva, hogy ez nem jelenti a béke megkötését és hogy a morális erőt meg kell őrizni.

— **Értesítés.** A városi helyhatósági alkalmazottakat értesítem, hogy a beszerzési csoportok központja 1803—1918. számú rendelettel megegedte, hogy a helyhatósági alkalmazottak a beszerzési csoportnál egész évre teljes áron beszerezhessek lisztszükségletüket. A lisztbejelentési iver október 8-ig a csoport irodájában nyújtandó be. — Dr. Farkas József.

— **Lisztkiosztás.** Értesítem a közönséget, hogy e héten két heti lisztadag, a 6. és 7. számú szelvény kerül beváltásra kettős adagonként 30 deka nullás, 120 deka főző és 150 deka kenyérliszt, melynek ára papirzacskóval együtt 3 korona 28 fillér. Felhívom az I., II., III. kerület kereskedőit, hogy hétfőn, a IV., V., VI., VII. kerület kereskedőit, hogy kedden, a VIII., IX., XI. és XII. kerület kereskedőit, hogy szerdán, a pékmestereket, hogy csütörtökön jelentkezzenek a liszthivatalban az utalványok kiváltása céljából. — A közlelmezési hivatal vezetője.

— **Az agy, szem, tüdő vagy szív felé irányuló vértolulás,** mely szédülési rohammal, szorongás érzetével, szívszorulással jár, a természetes Fernc József keserűviz használata következtében, gyakran már rövid idő alatt könnyen és biztosan elmúlik az olyan egyéneknél, kiknek székrekedésük szokott lenni.

Ferdinánd cár a madarai közt. (Ornithologus lesz a trónjatvesztett uralkodó.)

Budapestről jelentik: Ferdinánd bolgár király — mint az Aradi közlöny m girta — az éjjel átutazott Budapesten. Az állomáson várta Sztojanovits budapesti bolgár főkonzul aki a királyt egy allomásig elkísérte. Sztojanovits elmondotta, hogy a király kijelentette: Mint egyszerű polgár érkezett Szótiából és ezentul minden idejét a természettudományoknak első sorban az ornithológiának fogja szentelni. Lemondásáról a király így nyilatkozott:

— **Másként nem tehettem.** Alaptalan az a vád, hogy kétszínű játékot folytattam volna. Mindég loyális voltam és az is akartam maradni szövetségeseinkhez. A váratlan események azonban mindent felborítottak. A helyzet úgy kívánta, hogy lemondjak és én levontam a következenkiakat. Népem nyugalma érdekében el kellett hagynom Bulgáriát. Népem nem akarta tovább a háborut és én a néppel ellenkezésbe jutottam. Szótiában nagy zavargások voltak és én különben sem akartam gátat vetni az általános békevágyának, azért kellett lemondanom.

A bolgár cárt jól ismerő forrásból, a következő eddig ismeretlen részleteket közölték a

rónjáról lemondott király tudományos törekvéseiről.

— A bolgár cárt nyilatkozata után határozottan ismét rekonszenzettel fogadhatjuk őt magyar földön, mert liszt valószínű, hogy közénk jön lakni. Nem is szakadhat el tőlünk, mert ereiben magyar hercegi vér folyik. Trónralépése előtt, mintegy negyedszázada magyar huszártiszt volt és Rudolf néhai trónörökösünkhöz meleg barátság szálai fűzték.

— Ferdinánd két dologban hasonlít a bolgár emlékü Rudolf trónörökösünkhöz. Az első az ornithológiához való kimondhatatlan szeretete. E kedvtelésére igen sok pénzt költött. Állatkertje és pálmaháza oly gondos és gazdag berendezésű, hogy ez sok nyugati államba is méltóan beillenek. Az állatkert magyar osztálya, főképp ragadozó-fajokban igen dússal felügyelőszemélyzet, a tömésze, vadásza és gondnoka, csupa alaposan képzett németből áll.

— Hogy e szenvedélyének tudományos szempontról is eleget tehessen, annak idején maga köré gyűjtött néhány főiskolai tanárt és magasabb állású férfiakat, akik havonta kétszer-háromszor összejöttek vagy a palotáján, vagy a „könyvtár” és „állatkert” tudós igazgatója: *Leverkühn* lakásán, a könyvtári épületben, ahol a befolyt szaklapokat és műveket olvasgatták fel és vitatták meg, vagy tesztelzetlen modorban mondta el egyik-másik újabb megfigyeléseit és tanulmányait. A sciencéoknál mindig a cár volt az, a kinek legtöbb az előadni valója oly ügyszeretettel, mintha professióból csinálna. Nagyon sokan, akik a szaklapokat olvassák, nem is sejtik, hogy a „+” vagy „d” jelecskék alatt egy király rejtőzködött, — aki néha, nyaranta, a Riló hegycsúcson, amelynek hasonló nevű klastromában szokott nyaralni, napokat tölt a szabadban egy-egy madárpár életének megfigyelésével.

Ép úgy indított mozgalmat bolgár tudós világban, a „Bulgária és népe” című nagy mű megírására s mert tudja, hogy mindennek az „eleje” pénz, magánpénztárából 20,000 frankkal nyitotta meg az aláírási iveret, s nemcsak mint védnök állott a mozgalom elejére, hanem mint aktív munkatárs is. Ez az „Osztrák-magyar monarchia írásban és képben” mű társa, már számtalan cikket bír, szellemi és anyagi mecenásától. „Szófia és vidéke”, „A bellorai erdőségek”, „Philippopolis és fekvése”, „a Riló hegység klastroma és ennek története”, „Euseinograd és tengere”, „A kazánliki rózsavölgy édeni pompája”, „Virágzaskor” stb. mindezek a fejedelem tollából származtak.

— Kevesen tudják, hogy Ferdinánd egyuttal a legjobb stylisták egyike volt az országban. Jegyzéknyitás, ukáz, rendelet, proklamáció, sürgöny, megnyitóbeszéd, toast s több eféle, minden idegen beavatkozástól menten, kizárólag az ő saját szellemének produktuma és kezének vonása. Rendesen éjjel, könyvtári

szobájában egyedül ülve szokott dolgozni, — sokat dolgozni, mert igen kiterjedt levelezést is folytatott a világ minden pontjával s számosan, akik látták több ivre terjedő fogalmazványait, azt állítják, hogy alig látható bennük egy-két törlés. Teljesen megérett gondolatokat és stylistikailag hibátlanul fogalmazott mondatokat szokott kaeskringós nagy-betűkkel papírra vetni. E mellett egyforma tökélyvel uralodik a francia, német, angol és bolgár nyelvek fölött s magyarul is igen szívesen ír s beszélget, amihez a legkisebb alkalmat is megragadja.

Egy ízben, egy ünnepség alkalmából az osztrák-magyar kolónia küldöttsége egy hódolati feliratot nyújtott át audiencián, amely küldöttségnek jegyzője voltam; a pompás kivitelű albumban, a paritás jogán kívánatainkat német és magyar nyelvű szövegben tolmácsoltuk. Amint szónokunk bevégezte dikcióját és átnyújtotta az albumot, a cár kíváncsian nyitotta fel s amint észrevette a magyar szöveget, felénk fordulva, örömtelten jegyzé meg elég fenhangon:

— Hát magyarul is?

Én, aki e szöveget írtam, önkénytelenül feleltem:

— Igenis, fenséges uram! Amire ő felém fordulva felel:

— Nagyon szép, köszönöm!

Eo amilyen jó stylist, ép oly jó szónok. Bátran merem állítani, hogy a mi törvényhozó házukba is számottevő volna. Hatalmas alakjával, kezeinek esinos mozdulataival s mosolygó tengerkék szemével igen szépen tudja színezní szavait s ha belemelegszik, — ha a tárgy elragadja őt — ha meggyőződés hevíti minden szépért és nemesért fogantatos lelkét, ugy a beszédes szép szemek villámokat tudnak lövelni, amelyekkel mindenkit meghódít.

Weherle a cenzuráról.

(Ujságkiadók és ujságírók a miniszterelnöknél.)

Budapestről jelentik: Az ujságkiadók és a Budapesti Ujságírók Egyesületének küldöttei tisztelegtek ma délelőtt Márkus Miksa és Kóbor Tamás vezetésével Weherle Sándor miniszterelnöknél a cenzura ügyében. Kóbor előadta, hogy az Ujságíró Egyesület választmánya azzal a kérelemmel fordult az ujságkiadóhoz, hogy ne tartsák tovább a cenzurát, hanem egyoldalu eljárásra határozzák el magukat. Az ujságkiadók az Ujságíró Egyesület küldötteivel azonban abban állapodtak meg, hogy a miniszterelnökhöz fordulnak sérelmeikkel és kéri a paritást az osztrák sajtóval.

Weherle Sándor miniszterelnök válaszában rámutatott arra, hogy soha a háboru kitérőse óta a cenzurát liberálisabban nem kezelték, mint éppen most. A hadviselés és az ezzel kapcsolatban álló külpolitikai szempontokból azonban a cenzura bizonyos korlátokat állít különösen olyan átmeneti időben, aminő volt a bolgár események által előidézett helyzet. Ezeket a korlátokat respektálni kell. Kifelé, ugymond, az a célunk, hogy a lehető leghamarabb lépünk fel a békealkudozásoknál. Ha olyan magaltartást tanusítunk, hogy az ellenség ebből belső disszonanciára következett, akkor magunk alatt vágjuk a fát és nem képzelhetem el, hogy ez a lapok bármelyikének is célja lehetne.

Stakács Andor azt a kérést terjesztette elő, hogy a parlament beszédek szabadon legyennek közölhetők, hogy szüntesse meg a kormány az előzetes cenzurát, végül hogy a cenzura legfőbb vezetését vegyék ki a jelenlegi sajtófőnök kezéből.

Weherle Sándor miniszterelnök utalt arra, hogy a parlament beszédek közlése a multban is szabad volt. Különben is ebben a kérdésben a parlament határoz. Az előzetes cenzura alatt csakis Az Est áll. Egyszerűen arról van szó, hogy

Az Est sehogysem akart engedni. Különleges bánásmódot kér, ami ellen a többi lapok is mindig panaszkodtak és ezt nem lehetett tűrni. Ami a sajtófőnök kiválasztásánál az a szempont vezetett, hogy megfelelő képességgel bíró olyan ember álljon a sajtóosztály élén, aki politikailag pártatlanul és tiszta kézzel teljesíti kötelességeit és ha most meg is válna — mondotta — a miniszterelnöki székétől, bizonyára a jövő kormány is meg fogja őt tartani. Személyes hajszá indult meg ellene egy lap részéről s így csak természetes, hogy az őt nem befolyásolhatja.

Az Est megint megszűntetendőnek tartja. Bizzák politikai kérdésekben a cenzurát a lapok belátására, hazafiságára és kritikájára.

A miniszterelnök kijelentette, hogy politikai cenzurát általában nem gyakorolnak.

Fegyverszünet

(Kronika.)

Szól Wilson: — Itt a 14 pont!
Clemánszó mondja: — Győzelem!
A bolgár; csöndben ultimót mond,
Az angol: hívja: — Jöjj velem!
Az olasz: „Evvivá“-t kiáltoz,
A német szól: Ez rossz tünet!
A török: — Allah így akarta . . .
Mi azt mondjuk: Fegyverszünet!

Szól Wilson: — Minden pont betartva!
Clemánszó: — Töldünk már szabad!
Ekevas lesz a bolgár kardja
S hazamehet a belga had.
Az angol: — Kissé soká tartott!
A német: — Lám, így is lehet!
A török: — El a régi télhold . . .
Mi: — Haillassatok el tegyverek!

Szól Wilson: — Urak! egyezkedjünk!
Clemánszó: — Germán! jogi kezét!
Az angol: — Fiuk, már ezentul!
A népszövetség sujt s vezet!
A német szól: — Belétörődöm!
A török: nem mondhat nem-et!
S ahány magyar sziv mind azt kéri:
— Ne bántsátok a földemet!

Z. A.

A MOZI.

* **A negyvenéves férfi — az Urániában.** (Susanne Grandais a főszerepben.) Az őszi szezon egyik legjobb és leghatalmasabb filmje kerüli hétfőtől kezdve vetítésre az Uránia-színházban. Jegyek előre válthatók az Uránia pénztáránál.

* **Psilander vasárnap az Urániában.** Péntek óta vetíti az Uránia-színház a legújabb piacra hozott Psilander-filmet, így most már két nap tapasztalata áll mögöttünk, amelyre való hivatkozással szögezzük le, hogy a „Bolygó gótanc“ pártatlan sikere is bevonnul a felejthetetlen s a bennünk mindig kedvesen élő Psilander-emlékek köré. A Psilander-dráma mellett egy 3 felvonásos kacagtató vigjáték teszi változatossá és gazdaggá az Uránia vasárnapi műsorát.

* **Herceg Ferenc színműve az Apolló vasárnapi műsorán.** A különös véletlennek tulajdonítható, hogy Herceg Ferencet adja egyidőben az Aradi Nemzeti Színház és az Apolló-mozi is. Az előbbiben Árva László király című történeti drámájával arat nagy sikert az illusztris magyar író, míg az Apollóban a „Kivándorló“-val vált ki mély hatást Herceg a publikumból. Vasárnap utoljára adja az Apolló Herceg színművét, a legjelesebb magyar színésznőkkel és színészekkel a főszerepekben. Hétfőn új műsort mutat be az Apolló. A Képzelt beteg című ragyogóan szellemes 4 felvonásos vigjáték kerüli bemutatóra Lisa Weisivel a főszerepben.

Galiciában mindenki megvásárolható.

(A labodalmi énekes pere a bereghalmi katasztrófa miatt.)

(Budapesti munkatársunktól.) A herceghalmi vasúti katasztrófa még mindig foglalkoztatja a polgári bíróságokat, a Máv. ellen megindult kártérítési perekben, amelyek még nem mentek át az összes fórumokon, hogy a jogerős ítéletek a katasztrófa áldozatainak vagy sebesültjeinek kártérítést biztosítsanak. A vasúti összeütközés súlyos sebesültjei között volt a galiciai Brzezany községből származó Gutenplan Dávid is, akit súlyos sérülésekkel a budapesti Mária Terézia katonai kórházba szállítottak.

Annak idején megírták a lapok, hogy amikor Augusztia főhercegnő a vasúti katasztrófa sebesültjeit meglátogatta, Gutenplan Dávidot is megszólította és megkérdezte tőle, mi a kívánsága? A csunyán összetört katona alig hallhatóan azt felelte, hogy gyermekeit szeretné látni. A főhercegnőt a kérés meghatotta és udvarmestere utján intézkedett, hogy Gutenplan gyermekeit Pestre hozzák és azok betegsége tartama alatt mellette maradjanak.

Gutenplan Dávid több hónapi betegskedés után felgyógyult és ügyvédje utján kártérítési pert indított a Máv. ellen. A polgári bíróság meghallgatta Gutenplan ügyében a törvényszéki orvosokat, akik megállapították, hogy a munkaképessége a sebesülés által 20 százalékkal csökkent. Minthogy a kártérítési perben igen fontos dolog annak megállapítása, hogy a kárt szenvedőnek mennyi volt a tényleges keresete és jövedelme, a bíróság megkereste Brzezany község előljáróságát Gutenplan foglalkozására és keresetére nézve. A hatóság azt válaszolta, hogy Gutenplan a polgári életben jól kereső házaló volt, aki havonta 4-500 koronát is megkeresett. Ugyanezeket az adatokat az ottani zsidó hitközség is megerősítette és ez alapon a bíróság Gutenplan Dávidnak 1080 korona évjáradékot állapított meg.

Az alsóbíróság ítéletét a Máv. jogi képviselője megfelelően, mivel sokalta a járadékot. A királyi tábla előtt azonban sokkal nyomósabb felelősségi okot hozott fel a Máv. Bemutatott ugyanis a bíróság előtt egy Galiciából érkezett levelét. A levél ékes zsargonban íródott a Máv. budapesti igazgatóságának és figyelmeztette az igazgatóságot, hogy jó lesz azt a Gutenplan-féle kártérítést komolyan venni, mert ő mindenkinek eldicsekszik, hogy ő ezentul már csak államköltségen fog élni, házat épít, birtokot vesz és mindezt abból a nagy summából, amit neki kártérítésként a bíróság megítélt. Elmondja a levélíró, hogy Galiciában jó pénzért mindenki megvásárolható, Gutenplan sohasem volt kereskedő, szegény labodalmi énekes volt, aki nagynéha keresett egy pár koronát és így a brzezanyi község és zsidó hitközség levele nem felelnek meg a tényeknek.

A Máv. képviselője ez alapon kérte a bíróságot, hogy keressék meg újból Brzezany község előljáróságát és Gutenplan felettes katonai hatóságát, hogy pontosan megállapítsák a foglalkozását és keresetét. A királyi tábla helyt adott a Máv. jogi képviselője előterjesztésének és Gutenplan kereseti viszonyainak megállapítására bizonyítást rendelt el.

LEGUJABB.

A csehek bojkottálják a parlamentet.

Hussarek utóda — Lammasch. — Olaszország nem indíthat offenzívát.

Bécs. A csehek ama szándékuknak adnak kifejezést, hogy nem lépik át többé az osztrák parlament küszöbét. Végleges döntés hétfőn lesz. Ugy hirdik, hogy a délszlávok és lengyelek hasonló elhatározásra jutnak.

Bécs. A Magyar Tudósítónak jelentik: Ausztria belpolitikai viszonyaiban a legközelebbi napokban jelentős változások várhatók. Nevezetesen az a szándék, hogy Ausztria belpolitikai viszonyait a nemzetiségek önrendelkezési jogának elve alapján még az összeülő békekonzferencia előtt rendezzék. Mérvadó helyen azt beszélük, hogy a napokban királyi

proklamáció jelenik meg, amely megállapítja az osztrák nemeztiségek legszélsőbbeszerű tartományi önállóságán alapuló szervezését. Ez egyúttal Hussarek mostani miniszterelnök távozását jelenti, akinek utóda valószínűleg Lammasch egyetemi tanár lesz.

Chlasso. A Corriere della Sera jelentése szerint Olaszország jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy offenzívát kezdjen, mert a monarchia hadereje még mindig tulsúlyban van. Az állások olyanok, hogy a védő egy zászlóaljával szemben a támadónak egy hadosztályt kell állítania.

Az új kancellár bemutatkozása.

„Becsületes, állandó béke az egész emberiség számára.”

Berlinből jelentik: Miksa badeni herceg, birodalmi kancellár a birodalmi gyűlés mai ülésén a következő beszédet mondotta:

— A szeptember 30-iki császári rendeletnek megfelelően a német birodalom politikai vezetése alapvető módon megváltozott. A hazája körül legnagyobb érdemeket szerzett Haertling gróf utódként engem bizott meg a császár. A most nálunk megvalósított mód lényegének felel meg az, hogy a birodalmi gyűlésben haladék nélkül kifejtsem azokat az alapelveket, melyeknek alapján nehéz és felelősségteljes hivataltomat betölteni szándékozom. Ezeket az alapelveket, még mielőtt a birodalmi gyűlés ügyeinek átvételére elhatároztam magamat, a szövetséges kormányokkal egyetértésben és a többségi pártok vezetőivel a magas Ház előtt megállapították. Az alapelvek nem csupán saját politikai hitvallásomat tartalmazzák, hanem a német népképviselői túlnyomó részének, tehát a német nemzetnek hitvallását is, mely a birodalmi gyűlésnek az általános, egyenlő és titkos választójog alapján saját kívánságát fejei ki. Csak az a tény, hogy a német nép többségének meggyőződését és akaratát tudom magam mellett, adott nekem erőt e súlyos időkben, melyet most élnék, hogy a birodalom ügyeinek vezetését magamra vállaltam.

Az elhatározás, hogy elvállaltam helyemet, különösen megkönnyítette a körülmény, hogy az új kormányban a munkásság mértékadó bizalmi emberei a birodalom legmagasabb hivatalaiba jutottak és számos munkástársam nevében és a német nép nevében is mondom, a többségi pártok, melyekre támaszkodom, készséget tanúsítanak arra, hogy a népek általános szövetségéhez valamennyien, tehát mind a gyengéknek, mind az erőseknek egyenjóságán alapján csatlakozzunk. A sokat vitatott belga kérdésnek megoldását Belgium függetlenségének és területi terjedelmének teljes helyreállításával látja az új kancellár. Programja a kártérítés kérdésében is meggyőzést nyer. Azt mondja, hogy az eddig kötött békeszerződések ne legyenek az általános békekötésnek akadályai. Különösen arra törekszik a program, hogy a balti országokban, Litvániában és Lengyelországban széles alapon mielőbb népképviselők alakuljanak. Az ehhez szükséges előfeltételt haladék nélkül előmozdítani igyekezünk a polgári közigazgatások felállításával. Alkotmányunkat és a szomszéd népekhez való viszonyunkat az országok önállóan szabályozzák.

Fontosnak tartom az érzelmeik egységét. Abból a szempontból indultam ki, azon munkatársaim kiválasztásánál is, akik nem a parlamenthez tartoznak. A legnagyobb súlyt helyezem arra, hogy az új birodalmi vezetőség tagjai a jog-béke alapján álljanak. Függetlenül a hadihelyzettől, hogy ezen álláspontot a nyilvánosság előtt ismerjék el oly időpontban, amidőn a mi katonai eredményeinknek tetőpontján állottunk.

A porosz királynak az üzenetét, mondotta a kancellár, mely a demokratikus választójogot ígerte, gyorsan teljesíteni kell. Nem kétel-

kedem abban, hogy a szövetséges államok, a melyek alkotmányos viszonyaik fejlődésében még nem értek ide, a porosz példát határozottan követni fogják. Emellett rendületlen szilárdsággal kitartok a birodalomnak, mintegy szövetséges államnak föderatív alapelvei mellett, amelynek egyes tagjai belső alkotmányos életüket teljes függetlenséggel intézik és ez oly jog, amelyre Elzász-Lotharingiának is feljebb igénye van. A háború ideje alatt az ostromállapotról elhangzott panaszokat illetően kijelenti, hogy ennek a kezelése elválasztó és elkerülő módon hatott és akadályozta a háború súlyos napjaiban való együttműködést. Valamennyi hadisülő állam példája mutatja, hogy a rendkívüli hatalmi jogokat, amelyeket az ostromállapot ad, nem lehet egészen nélkülözni. De szoros viszonyt kell teremteni a katonai és polgári hatóságok között, a mely lehetővé teszi, hogy minden nem tisztán katonai ügyben, különösen a cenzura terén, az egyesülési és gyülekezési jog terén a polgári közigazgatási hatóságok szempontjai is irányadóan érvényesüljenek és a döntés a végső fokon a kancellár felelősségére bízassék. E célra a császár rendeletet fog intézni a katonai parancsnokhoz, hogy az 1916. december 14-i császári rendelet megfelelően ki fog egészíteni. A belpolitika, amely alapjaiban körvonalazva van, döntő jelentőségű a háború és béke kérdésében.

A német kormány a béketárgyalásoknál oda fog hatni, hogy a szerződésekben rendelkezések vétessenek be, a munkások oltalmáról és a munkás-biztosításról, amelyek a szerződést kötő kormányokat arra kötelezzék, hogy országukban megfelelő határidőn belül hasonló szellemű berendezések plénumát létesítsék.

— Meg vagyok győződve, hogy ez a program, amelynek csak alapelveit tártam fel, kiállja az összehasonlítást minden idegen kormány alapelveivel. Hogy még további részletekbe bocsájtkozam, az ma nem látszik előttem helyén valónak. Több mint négy éve van mögöttünk a legvéresebb küzdelemnek, a melyet számszerűleg túlerőben levő ellenségek egész világa ellen folytattunk és mindazonáltal erős szívűek vagyunk és erőnkbe bízakodó hittel el vagyunk tökévelve arra, hogy becsületünkért és szabadságunkért még további áldozatokat is meghozunk, ha ezen változtatni nem lehet. Megemlékezik a csapatok teljesítményeiről és kijelenti, hogy a frontunk meg nem tört. Ennek büszke tudatában bizakodással tekintünk a jövőbe.

Ezután áttért a béke-lépésre. A birodalom összes illetékes tényezőinek egyetértésével és

szövetségesünk helyeslésére támaszkodva, október ötödikének éjjelén Svájc közvetítésével az Amerikai Egyesült Államok elnökéhez jegyzéket intéztem, amelyben kérem őt, hogy a béke helyrehozatalát vegye kezébe és e célból az összes hadviselő államokkal lépjen érintkezésbe. A jegyzék ma vagy holnap Washingtonba érkezik. Ezt a lépést azért is tettem, mert azt hiszem, hogy a népek jövő boldogulására irányuló gondolat, amelyet Wilson jelez, teljesen összhangzásban van azokkal az általános irányelvekkel, amelyeknek keretében az új német kormánynak és vele együtt néplink túlnyomó többségének fel fogása is mozog. Amit akarok: egy becsületes, állandó béke az egész emberiség számára. — Bármilyen legyen az eredmény, jól tudom, hogy Németországot szilárdan fogja találni. Remélem, hogy az egész emberiség nevében az elnök ajánlatunkat úgy fogadja, mint mi azt értjük és akkor nemsokára bekövetkezendő becsülettel teljes békének, az igazságosság és a kiengesztelődés békéjének ajtaja nyitva lesz úgy a mi számunkra, mint ellenfeleink számára.

A kancellár beszédét az egész ház élénk tetszéssel fogadta.

KÖZGAZDASÁG.

— Az Arad-Hegyaljal Motoros Vasút vonalainak villamos üzemre való átalakításával kapcsolatos műszaki felülvizsgálatot mai napon folytatták. A bizottság dr. Dubszky Alfréd Ottó miniszteri tanácsos és Rohrmann István vasúti és hajózási felügyelő vezetésével megtekintette a vasút összes berendezéseit és felszereléseit és úgy a pályatestet, mint az összes berendezéseket kifogástalanoknak és mintaszerűeknek találta. A műszaki felülvizsgálatról a bizottság a jegyzőkönyvet délután az igazgatóság irodájában vette fel és hivatalból terjesztte fel a kereskedelemügyi miniszterhez.

— Birtokcsere. Id. Papp József eladta a Gizella-utca 3. sz. házat 52.000 koronáért Polónyi Lajos és nejeének. — Baumgartner Antalné eladta a Báthory István-utca 21. és 23. sz. házat 39.000 koronáért Szabó József és nejeének. — Aradi Polgári Takarékpénztár eladta az Andrássy-tér 19. sz. házat 1.500.000 koronáért Máté Mór és Kauffmann Lajosnak. — Căbor Armand eladta a Mikes Kelemen-utca 13. sz. házat 70.000 koronáért Máthé Sándor és nejeének. — Kohn József és özv. Glück Károlyné eladták a Miklós-utca 22. sz. házat 40.000 koronáért Klinkó Juliánának. — Özv. Tomits Emánueleiné eladta a Virág-utca 13. sz. házat 8000 koronáért Puj Máriának. Uray Józsefné eladta az Erzsébet királyné-körut 25. sz. házat 180.000 koronáért Szojtkovics József, Hirsch Jenő és Iványi Menyhértnek. — Szöllösy Odón eladta az Urban Iván-utca 5. sz. házat 28.000 koronáért Lehotky György és nejeének. — Citrom Józsefné eladta a Csernovic Péter-utca 8. sz. házat 10.000 koronáért Tántán János és nejeének. — Mirko János eladta az aradi 8170. sz. tjkben felvett ingatlanokat 0.000 koronáért Hricsovinyi Pálnak. — Margó Angela eladta a Csiky Gergely-utca 10 számú házat 63.000 koronáért Baricz Mártonnak. — Jolánski Jolán eladta az Angyal-utca 20.-t és Madách-utca 11. sz. házat 34.500 koronáért Orbán Károly és nejeének.

Ingyenes munkaközvetítés. Az aradi hatósági munkaközvetítő (Szent István-u. 2. sz.) által közölt heti kimutatás szerint foglalkozást kaphat kovács, villanyszerelő, mozigépész, asztalos, faesztergályos, kádár, kerégyártó, kelmefestő, szabó, cipész, borbély, molnár, sütő, munkavezető vasbetonépítéshez, kőműves, ács, cserepes, szobafestő, kéményseprő, irodai alkalmazott és boltiszolga. Elhelyezést nyerhetnek: kéményseprő, asztalos, sütő, bőrdobos, cipész, könyvkötő, szobafestő, bogárnár, szijgyártó, bádogos és lakatos tanoncok ellátással, egyes helyeken ruházattal. Kerestetik egy leánytanuló keztyűs iparra. — Foglalkozást keresnek: gépész, fűtő, sütőgégéd, férfi- és női irodai alkalmazottak. Ajánlkoznak géplakatos és vasesztergályos tanoncok, kik azonban teljes ellátást ruházattal igényelnek. Bővebb tájékoztatással szívesen szolgál az intézet 11-19. sz. telefonján.

CZEILER ISTVÁN

Weitzer János-u. 8. szám. Telefon 245.

Kiváló minőségű: **szobafestő, szobakárpító, szobafestő és másféle munkákat elsőrangú és modern kivitásban. Nagy reaktív tapasztalás. A Tanács Szóval felvételnek.**

UJ KÖNYVEK.

* Mint a „Kék könyvek” 9-ik kötete jelent meg a napokban *Jolanthe Marés: Lili* című nagyvárosias erkölcsrajza. Ez a könyv a legfrappánsabb életképek egyike, amit a modern irodalom nekünk nyújt. Sivár, megdöbbentő képét mutatja ez a könyv a mai német „felső tízezer”-nek mondott társadalomnak. A könyv fordítását, Sárosi Bella kiváló művészettel végezte. Gyönyörű borítéklapja Kónya Sándor festőművész nemekműve. Az izlésesen kiállított szép kötet ára 6 korona. Kiadója: Herczka Árpád.

Aradi Nemzeti Színház.

1918. okt. 6-án:

Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárrakkal:

Iglől diákok.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

Arva László király.

Drama.

Apolló-színház.

1918. okt. 6-án:

Kivándorlók.

Színját 5 felvonásban.

Uránia-színház.

1918. okt. 6-án:

Villa mint nászajándék. — Bolygó tánc

A szerkesztésért felel
STAUBER JOZSEF.

NYILTTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Rudak Dávid és neje szül. Fejn Cecill és gyermekeik Rozsá, Laol és Ella megtört szívvel tudatják, hogy felejthetetlen leányuk

ARANKA

rövid szenvedés után 16 éves korában örök pihenésre tért. Vasárnap d. u. 4 órakor temetjük Partúta 1. sz. házukból. 7269

Köszönetnyilvánítás.

Mindezenek, akik felejthetetlen drága jó férjem, **Métra** édes apám végtelenségén megjelentek, hálás szívvvel mondunk köszönetet.

özv. **Holmann Lipótné**
és családja.

7268

ÉRTESETÉS!

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy a Paplitzky Antal-féle (Thököly-tér sarok) fűszer és csemege üzletet átvettem és azt teljesen friss árukkal felszereltem.

Kérem a m. t. vevőközönséget elődöm iránt tanúsított szíves pártfogásukat reám is átruházni. Pontos és figyelmes kiszolgálásról a n. é. közönséget előre is biztosítom.

Szíves pártfogást kér

SCHWARTZ PÁL,
vegyeskereskedő.

6273

Telefon 11-26.

Lovas Károly

ablaktisztító és leháportalanító vállalatát

f. évi október 1-től kezdve az aradi lakás és ablaktisztító vállalat **Deák-Ferenc-utca 8 (Messenger-boy) alatt folytatja.** Tiszta munka, pontos kiszolgálás, olcsó árak. 6908
Telefon 816.

A „Vadászkürt” kávéházban

f. hó 5-től, szombat estétől kezdve a debreceni hírneves

Rác Károly Fiai zenekara muzsikál.

Élő szerinti vacsora. :—: 7.— koronás Menü. : —: Hideg felvágott. :—: Torta.

Magyarország

legelterjedtebb,
legtartalmasabb
és legolvasottabb

vidéki politikai **napi lapja.**

Felter Teréz

kozmetikai intézete
Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Hajszálak végleges eltávolítása. Vöröss orr a kézkezelés, arcbőrhamlászás. Hajmosás, ondulítás, hajfestés Haanna festéssel, manikűr. Szépek szétküldése vidékre is. 81

Fűszeres

segédet vagy leányt,

Schwartz Pál

Arad, vegyeskereskedőnél, Thököly-tér. 6273

Tűzifa

elsőrendű és olcsóbb minőségben
ölszámra és fűrészelve kapható

Aufricht Miksa

fakereskedésben 7268

Arad, Kossuth-utca végén.

Bőrfűrészelés fatalapa-
men. — Telefon 69.

Ovatosság

a registerkassa eladásánál

Ajánljuk minden kassa tulajdonosnak, akinek szándéka National-kassáját eladni, hogy saját érdekében csak a gyárhoz forduljon. Felvilágosítások mindenkor készséggel és kötelezettség nélkül. National Register Kassen G. m. b. H. Wien, VI., Mariahilferstrasse 37-38. 9148

Dr. KAJDAGSY

szegély mindenféle bérletet, megjelölést, valamint más feladatokat. — Várhírdő: „Műh 888.” megadott legújabb száma. — Várhírdő: Wassermann (magyar) és angol nyelven. — Lovasbíró kérdésekre válaszol. — Képek és munkák ártalmatlanítva 2 kor. (Bélyeg is lehet). — Alézés: árulások ellenében. 101 BUDAPEST, VIII., Jászai-körút 2/a. szám.

Segédjegyző és irnok!

Képesített fiatal segédjegyzőt, aki román nyelvet szóban bírja, teljesen jártas, havi 300 korona fizetés, lakás, fűtés és világítás élvezetével, október 15-től ugy szeretnék alkalmazni, hogy a helyettesítés felváltán ideiglenesen, előreláthatólag azonban végleg megismerkedés segédjegyzői állásba megválasztható legyen.

Ugyanígy egy teljesen jártas kisegítő munkatárs, ugyancsak fenti fizetéssel, huzamosabb időre felkérhetőnek.

Nagykövérés (Temesmegye) 1918. évi október hó 1-én.

7191

Grabler Árpád,
könyvjelző.

Egyik erdők részére

gyakorlott

erdőirt keresünk.

Szakvizsgázott fiatalabb pályázók előnyben részesülnek. Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal felszerelve a 7208

Pankotai Uradalomhoz Pankotára intézendők.

Uri családok figyelmébe!

Tisztelt háziasszony, csak akkor lesz igazán tiszta lakása, ha szőnyegét, függönyét és párnázott butorát a villanyerőre berendezett

Vacuum Cleanerrel portalanítja,

avakait fényesre tisztítja

az aradi lakás- és ablak-

tisztító vállalat által.

Deák Ferenc-utca 8.

Telefon 816 (Messenger-boy). 5908

patkány- és egérintés

uj eljárás szerint.

Patkány- és egérintéshez ajánlok **patkány- és egérintősz-bacillust.** A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, mindenütt elhelyezhető. A patkány- és egérintősz bacillus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 12 K,
1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 20 K

„Matteine”

vegyszerészeti laboratórium

Arad, Boros Béni-tér 1. szám.
Dr. Ispravnik-ház.
Telefon 10-45. 311

Földbirtokoknak

35 évre 7% annuitás teljes ártólyan.

50 évre 6% annuitás teljes ártólyan.

63 évre 4.8% annuitás 95% ártólyan.

65 évre 5.5% annuitás 99% ártólyan mellett, továbbá

aradi házakra

50 évre 6% annuitás 98% ártólyan (rövidebb időre is) mellett

törlesztéses és váltó kölcsönözés folyosítat, valamint kisebb-nagyobb birtokok, házak eladását

Bonyhádi József

Arad, Kapa-u. 47., d. u. 2-től.
Birtokok és házak eladásra elő-jegyzeve.

HÖLGYVEVŐINK FIGYELMÉBE!

Részletes tájékoztatót, leírásokat és utasítást díjtalanul küld bármely HÁNZU drogeria ARAD. Hozzárendelésnek 20% árcsökkentés.

Dr. Jutassy József tanár, összes készítményeinek, gyógy, házi, kozmetikus szeplő, májfolt és hámlasztó kenőcsök, arcvíz, arctej, arcessencia, archámlasztó, zománc, hajfesték, hajszesz, hajszintelenítő, hajderítő, szőrvesztő, vértisztító-tea, puder, szappan stb. aradi főraktára a

HÁNZU DROGERIÁBAN VAN.

Ezen lerakatot a hölgyek kényelmére, a hosszadalmas várakozás elkerülése és a jelentékeny postaköltség megtakarítása végett létesítettük és kérjük t. vevőinket, hogy a jövőben szíves megrendeléseikkel és egyéb felvilágosításokért fenti céghez fordulni sziveskedjenek.

Dr. Jutassy József,
Kozmetikai gyógyintézet
Budapest, Kossuth Lajos-u. 4.

7127

Apró hirdetések.

Üzletek.

BIZTOS MEGOLHETESU hatósági és egyéb jogokkal ellátott fűszerüzlet, családi okok miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 7169

ÜZLETHELYISÉG, eddig Licker Ferenc által bérlet, a Fábán László utcában, berendezéssel és felszereléssel együtt azonnal kiadó. Bővebbet Farber Lajos cégnél. 7225

Ellátás.

JÓ MAGAVISELŐ középiskolai tanulókat ellátásba vess tanítóné. Cím a kiadóban. 7206

Különféle.

100 DARAB MARHA KITHLELTRESESE megegyezés szerinti áron váltaltatik. Cím a kiadóban. 7212

EGYEN és változóáramú motorjavítások és dinamók, valamint villany és vízvezetékjavításokat gyorsan és pontosan végzek. Erzsébet-utca 10., I. ajtó. 6896

Viszketegséget,

szömört, vult a leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleiszig-féle eredeti, törvényesen védett

„Skabeform-Kerőcs“

Nincsen szaga, nem piszkít. Mindig eredeti posztos Dr. Fleiszig-féle kerjük. Próbá tévely 2.—k., nagy tévely 5.—k. Családi adoz 12.—k. Kapható Aradon, Hajós Arpad gyógyszerárában, Andrássy-tér 22. Vételül a „KABOFORM“ vőljegyre ügyeljünk. 7151

Eladó. Modernül berendezett nagy jövedelmű szikviz-gyár,

hatóságilag kimutatható forgalommal, betegség miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 7147

A pankotai uradalom

egy erdészeti famasteri, illető eg építési vezetői állásra ezennel pályázatot hirdet. Bizonyítvány másolatokkal felszerelt ajánlatok az Uradalom Jószágigazgatóságához Pankotára terjesztendők be. 7209

Női velour kalapok

80 koronától és posztó 50 koronától kezdve minden színben és formában kapható nagyban és kicsinyben. Női kalapszalagok minden színben 3 kor. méterre.

Kalapformálás 10 koronától kezdve.
Festés és formázás legolcsóbb árakban.

Első aradi villanyerőre berendezett kalapgyártás
Arad, Deák Ferenc-utca 49. szám.

Tisztelettel
Bittenbinder Konrád.

Eladó ház

a belvárosban, november 1-sőre elfoglalható lakással — Bővebbet: 6278

Schwartz Pál
Arad, Thököly-tér. Telefon 11-28.

Viszketeg

és mindenféle bőrbaj, egymást: rüh, szömör, fekély, vesek és ágynai gyógyítására a legbiztosabb és legjobb házióser.

Boróka kenőcs.

Nem piszkít és szagtalan. Ma már minden háznál nélkülözhetetlen. Kis tévely 3 K. Nagy tévely 5 K. Családi tévely 8 K. Hozzárendelés Boróka szappan 5 K. Kérjék Székely Gyógyszerár. Aradon kapható: Földes Kálmán, Szendrői Ágoston gyógyszerárában és Házus Hozsár drogeriájában. 6871

Jogi alapvizsgákra, eszterháziakra, Alkalmazásvitellai államvizsgára és Tarnai pedagógiai vizsgára felkészítő tárgyat tartunk. Ism. Jogi-műhelyünkben. Székely Gyógyszerár, Budapest, IV., Váci utca 21. 7140

A világitási rendezet

határozott a legújabb esztétikus női kalapok

TUNGSRAM-

félmattos lámpákka!
Iskét betartand. 7127
Használjon 25, 40, 50 watt fogyasztású Tungstramlámpákat.

Ajánlunk kötelezettség nélkül, amíg a készlet tart legolcsóbb napi árban:

- Papák
- Pirel és Sidel Műanyagok
- Kosztócsok
- Lakatok
- Iron fekély és kopir
- Ügyújító szelver
- Korona és lapos kőszék
- Kosb és rámas tűző
- Talpvédők
- Lámpaárak
- Hajruk
- Szalagok
- Lámpaból
- Kvencsók
- Festék

- Riesztóplasztik és ángl
- Hegedőhar
- Knappen
- Cipőkrém
- Papipák
- Hüvelyek 7-10 koronáig
- Osterek
- Bakancsszög
- Margit díszek
- Csipek
- Csipekcsövek
- Resztek, moszócsk, kőszék
- Lókele la, 10, 20 K
- Papucsek
- Leon csipek arany és ezüst

- Kosztókalapok, unatón és mások
- Garabja 5 koronán
- Kotessok
- Levélpapírok 100-200
- Paraszti pipacsok
- Bokránypapir
- Papírmező fehéj sup. 1.50
- Papírmező barna sup. 1.50
- Dohányasztalozó nlekal
- Dohányasztalozó Macha
- Felvágó papir per 2 kg. 2.00
- Képeslap album
- 24 áru
- Cigaretta 1000
- Gombok

- Előfűzők
- Mosópor
- Fénték
- Cigaretta papir
- Fényezés magyar 1.50
- Fényezés Venzelend 1.50
- Bőrök la. 4.00
- Kalap csomagold
- Selyempapir
- Pergament papir
- Bőj daromb
- Osterek
- Irodai papir
- Rijeti mécs ledokkalit
- Lámpaszék

és az összes e szakmába vágó cikkeket.

Fleiszig és Hirschfeld norinbergi rövidárú, lámpa és papírru nagykereskedők Arad. Telefon 1004.

Apró hirdetések.

Levelezés.

„**ÖRÜLT**.” Jól van informálva lakcímem felől, jöjjön el, majd kijózanitom. 7202

„**FIATAL**.” Két napig Temesváron voltam. Ugyanott, ugyanúgy, ugyanabban az időben vasárnap. P. Edgár Ösz. 7207

FIATAL LEÁNY levelezne unalmából. „Unalom” jelígére. Bél. 7230

MELYIK igazi uriaszony törőne egy tapasztalatlan fiatalberrrel. Leveleket „Gyarló az ember” jelígére a kiadói hivatalba kérek. 7233

MELYIK idősebb uriember volna hajlandó fiatal özvegy urinővet három órán szellemes bírsálgást folytatni? „Edes otthon” jelígére a kiadói hivatalba. 7196

HAROM vigkedélyü urileány levelezne intelligens fiatalberekkel szórakozás céljából. „Triumvirátus” jelígére a kiadóba. 7197

SZERETETREMLTÓ kedves leány, kinek az életben még semmi öröme nem volt, oly uriember barátságát kéri, ki hőkezűen támogatná. „Ősz rózsá” jelígére a kiadóba. 7250

KERESÉK Valakit én, aki szeret s akit szeretek én. Levelet „Őszinte” jelígére jelezve. 7252

NYUGDIJAS uriaszony közös háztartásra lépne. Levelet „Özvegy 33” jelígére jelezve. 7254

Alkalmazást nyer.

LEHETŐLEG A PASZKARMÁDAN járós gyors és gépirónót keresünk azonnali belépésre. Magyarul és németül tudó levelezőt gép és gyorsírással felvevünk. Írásbeli ajánlatok Arad szab. kir. város Közigazgatási és Közellátási vál. alnövelői intéződésk. 7263

BELUTANI ÓRAKRA kerestetik német kisasszony 6 éves fiucska mellé. Zrínyi-utca 4a, I. em. 7227

DEUTSCHES FRAULEIN mit gute Zeugnisse wird zu einem 5-Jahr alten Knaben gesucht. Arad, Adler, Erzsebet-körsút 1a. 7226

BOLTISZOLGA, lehet az asszony is, aki megbízható, felvétetik Radó Gyula céghez. 7239

HÁZMESTERPAR felvétetik. Perényi-utca 3. 7246

BESSERES KINDERMÄDCHEN wird sofort aufgenommen. Adresse in der Administration. 7214

IRODISTANÓ, ki a könyvelést, pénzügykezelést és gépirást vállalja, felvétetik az Apollo irodában. 7223

MAGYAR NEVELŐNŐ két és három éves fiúk mellé vidékre felvétetik. Cím a kiadóban. 7220

FÜSZERKERESKEDŐ SEGÉDET, román nyelvismerettel, keresek működő helyésre. Schönbrunn Albert, Kéthegyháza. 7171

KIFÜTŐ FIU, jó fizetés mellett, nyomdákban alkalmazást nyer.

Alkalmazást keres.

ANSTANDIGES, deutsches Kindermädchen sucht per sofort Posten. Adresse in der Administration. 7256

JOBB FŐZŐNŐ és szobaleány október 15-ig állást keres. Cím Thökölly Imre-utca 3. szám. 7257

FIATAL intelligens házvezetőnő. éves bizonyítvánnyal, állást keres. „Szolid 5” jelígére. 7231

PERFEKT gyors- és gépirónó állást keres. „Gyakorlott” jelígére. 7264

FIATAJ, géplekatos állást keres. esetleg uradaiomnál. Mátyás Antal, Bt. 7229

INTELLIGENS asszony, hosszabb bizonyítvánnyal, gyermekkekhez ajánlanak. „Magyar és német” jelígére. 7200

NYUGALOMBA VONULT kereskedő felügyelő, pincemesteri, vagy hasonló állást keres. Szíves megkereséseket kér. „Jövő” jelígére kiadói hivatalba. 7212

DEUTSCHES FRAULEIN sucht Stelle in besserer Haus zu 1-2 grosseren Kindern. Bekönnung gute Verpflegung und Bekönnung. Adresse unter „Familienschluss” an die Administration. 7212

RODISTANÓ, hosszabb gyakorlattal, november 1-re állást keres. Cím a kiadóba kér. 7218

6 ÉVES özvegy asszony gazdasági állást keres magános urhoz. Vidékre is megy. Ajánlatokat „Özvegy” jelígére. 7215

JÖMEGJELENÉSŐ fiatalember, a német nyelvet írásban és szóban bírja, foglalkozást keres. Cím a kiadóban. 7222

TANULT VASALÓNÓ házakhoz ajánl kokik. Cím: Orczy-utca 6. sz. Ajtó 15. 7187

Lakást keres.

BUTOROZOTT KÜLÖNBÉJÁRATU szerény kis szoba, lehetőleg villanyvilágítással, kerestetik. Cím a kiadóban. 7259

BUTOROZOTT két szobát konyhával, esetleg egy szobát előszobával, konyhával, keresünk november 1-re. Cím: Főhadnagy, Kossuth-utca 58. 5908

KERESÉK utcai butorozott szobát, esetleg reggeli és ebédkoszttal. Ajánlatot „Allandó” jelígére a kiadói hivatalba. 7224

HAROM-NÉGY szobás lakás fürdőszobával a belvárosban butorral, vagy butor nélkül jó bér mellett november 1-re keresünk. Ajánlatok a kiadói hivatalba küldendők. 6983

MELY hadbavonultnak felesége, ki férjével lakhat, volna hajlandó lakásából egy butorozott szobát konyhával átadni urinőnek, megfelelő bért. Ajánlatokat Boros Beni-tér 9. alá. 7179

Vétel és eladás.

ELADÓ: alig használt ebédberendezés és egy ebédlő-dívány. Kiss Ernő-utca 4a. 7255

TÉLIKABAT 8-10 éves gyermek részére eladó. Cím a kiadóban. 7262

ELADÓ férfi kabát, 26-os gyermekcipő, gyermek fürdőkád és gyermekszék. Karolina-utca 5., ajtó 7. 7261

ELEGANS női kelengye eladó. Megtekinthető vasárnap egész nap. Dessewffy-utca 14a. 7235

SCHÜNDA-féle pedálos cimbalom, ugyszólva új, eladó Lippán, Uri-utca 1025. sz. 7236

TÉLIKABAT és felöltő 14-15 éves fiúnak eladó. Simonyi-utca 5. 7237

EGY SZAMÁR és egy középnyagú strákocsi eladó. Cím Sarlót Domonkos-utca 44. 7238

ALMA, Törökbalint, Ranet és bőrcsokoládé, 1 kiló 2 K. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 7249

ELADÓ egy férfi télikabát és egy rókabőr. Kiss Ernő-utca 4. 7230

ELADÓ egy teljesen új barna férfiöltöny, egy őrési-avasszi kabát és egy fekete télikabát. Megtekinthető Urbán Iván-utca 15. szám. 7228

ELÉGANS masszív ebédlő, valódi deszkákkal eladó. Kossuth-utca 17. 7208

SZŐRMEZŐNYEG 4 és fél méter hosszú, 3 és fél méter széles, eladó. Megtekinthető déli órák alatt. Deák Ferenc-utca 15. ajtó 4. 7209

NŐI TÉLIKABAT eladó 350 koronáért. Deák Ferenc-utca 7. 6274

KEVESSÉ HASZNÁLT szőrme biber bélelt télikabát és felöltő eladó. Löwy Dániel, szabó, Forray-utca 2. sz. 7267

REKEME férfi esőköpenyeg, lópokróc, 26-os fekete használt félcipő és fekete lakcipő eladó. Perényi-utca 3. 7245

BORSA-FUTÓ-KOCSI, alig használt, egy- és kétfogatúra alakítható, azonnal eladó. Szűcs János Borona-utca sarokház. 7251

DIVÁNY, három szék, asztal és éjjeli szekrény eladó. Borona-utca 6. 7249

ELADÓ 10-es számú harisnyakötőgép, nyomtató formák ruhafestőknek, kullanc két vedrelel, vasalással, egy hajtókerék, egy szép flóra és egy gyermekszék. Thökölly Imre-utca 35. szám. 7213

ÚJ SÖTETKEK női selyemruha eladó Török Ignác-utca 1c. sz. a. 7195

EGY heti befizetéses hadikölcsön kötvény eladó. Cím a kiadóban. 7199

ELADÓ egy pár uri rézveretes lószerszám, egy pár szíjháló, egy fekete szőrmebéleléses silskin galléros városi bunda, alig használt, egy barna új, hosszú, finom szövötű téli kabát és több rend keveset használt férfiöltöny közép alakra. Cím a kiadói hivatalban. 7172

HASZNÁLT, de jó állapotban levő kétkerekű igás taliga és 1 lóra való ócska szerszám megvételre kerestetik. Cím a kiadóban. 7201

EGY 8 ÉVES Clayton Schuttlevort huzatos cséplőgarnitúra eladó Erdőkődök: Zipfel Károly, Kovászi. 7203

REMEK kézimunkával kombinált sztor-függöny, női hálókabátok eladók. Cím a kiadóban. 7221

ELADÓ új hordók 1 Hl-től feljebb. Cím Prohászka János Makó, Aradi-utca 7218

EGY malomba való mestergerebda eladó. Polonyi János, Neuman Samu-utca 53. 7216

HAROM VASU bilentőke gőzzantáshoz, elsőrendű gyártmány, eladó. Pölsenberg Ernő-utca 10. 7217

SZÉP NAGY masszív kredenc eladó. Rákóczi-utca 5. 7219

ELADÓ: többféle vaskályhák, ajtók, folyosóablak és egy kerekasztal felület. Ertekezni Takács János borkereskedőnél, Forray-utca. 7204

FESTETT SZEKRÉNY és összeszerelhető vaságy eladó. Aranykéz-utca 22. szám. 7205

NYERS BORKÖVET minden mennyiségben vesz Irom Arnold, Bercsényi Miklós-utca 39. szám. Telefon 194. szám 421

ELADÓ egy vadonatúj smoking öltöny és egy vadonatúj fekete télikabát prém gallérral. Megtekinthető Urbán Iván-utca 61. 5903

BORPABLAT kisebb és nagyobb mennyiségben kapható Färber Lajos öccsnél, Arad. 6677

MINDEN NAP friss hegyi szálló kapható kgr. kánt 4.20 fill. LuttvákJózséd, Asszales Sándor-utca. Telefon 616. sz. 1141

KÁRKÖVET auguszt ajánl Färber Lajos Arad. 6918

BORSAJITOK, szállószukók, bortömlők kőszent. Kovács Soma és Társa, Arad. 7167

OSIFOS PALISENDER-ebédlő eladó. Cím a kiadóban. 7158

ROGÉP ELADÓ. Cím a kiadói hivatalban. 7163

HASZNÁLT ZSINDEL eladó Bercsényi Miklós-u. 14. szám alatt. 7182

EGY masszív faragott ebédlő butor eladó. Cím a kiadóban. 7183

ÖMÖR 50 hektoliter hordóval együtt á 1000 koronáért eladó. Elvállal ujbortételére megbízatást. Cím a kiadóban. 7189

BORSAJITOK különféle eladók Valcu Miksa gépgyárban Arad. 6805

CIROKFEJTOGÉP kézhajásra, készleten Kovács Soma és Társa gépzaklatában, Arad. 7131

EGY nyári és egy téli hintó eladó. Virág-u. 5a. 7145

Ingtalan.

EGY NÉGY SZOBA, konyha, fürdőszoba, cselédszoba és mellékkeliségekkel ellátott magánház eladó. Cím a kiadóban. 7234

A VÁROS KOZELEBEN 15 hold szántóföld eladó vagy haszonbérbe kiadó. Bővebbet Kaszautca 33. 7210

TROMBITA-U. 82. szám alatti ház szabad kézből eladó. Ertekezni Szent Péter-tér 5. szám alatt. 7241

KÉT UTCARA és egy térre néző két emeletes bérház eladó. Bővebbet Rákóczi-utca 10. sz., kapu alatt jobbra. 7247

MAGÁNHAZ kerttel eladó. Illés-utca 28c. szám alatt. 7244

EGY 7 katasztrális hold szőlő eladó. Cím a kiadóban. 7200

ARAD VÁROS egyik legnagyobb bérháza 500.000 koronáért eladó. Bettelheim és Fleiszig ügynökség, Attila-tér 2., I. 7155

ELADÓ FÖLD ÉS HÁZ 4 szobás lakással, mellékkeliségekkel, 10000 □ m. kerttel, 250 faj gyümölcsfával beültetve, vízvezeték berendezéssel Miklakán, a villamos mentén Bővebb felvilágosítás Puzár Sándorné virágüzletében, Weitzer János-utca. 7184

WESSELENYI-UTCA 15. számú emeletes adómentes ház eladó. 7188

KÉT EMELETES modern adómentes és egy magánház azonnal elfoglalható 2-3 szobás lakással, eladó. Cím a kiadói hivatalban. 5542

LAHNER GYÖRGY-utca 2. számú ház eladó. Bővebbet Tenczlingerhez. Városház. 6594

VARJASSY I.-U. 180. számú ház eladó. Bővebbet ugyanott. 5903

Oktatás.

ZENETANÁRNO hegedű- és zongoraórákat vállal. Cím a kiadóban. 7194

TANITÓNÓ elemi és középiskolai gyöngé- vagy magántanulók vezetését vállalja. Cím a kiadóban. 7193